

Regeringens proposition

1982/83:25

med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83;

beslutad den 4 november 1982.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för den åtgärd och det ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgifter m. m. på tilläggsbudget I till statsbudgeten för innevarande budgetår.

De anslag som begärs uppgår till ca 2 128 milj. kr. De största anslagen föreslås gå till kostnader för statsstödd exportkreditgivning genom AB Svensk Exportkredit, till underskottstäckning vid statens järnvägar och till stöd till svenska rederier.

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, statsråden Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Rainer, Boström, Bodström, B. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg

Föredragande: statsråden Feldt, Sigurdsen, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Boström, B. Andersson, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Holmberg

Proposition med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83

Statsråden föredrar förslag till riksdagen i frågor angående anslag m. m. på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83. Anförandena redovisas i underprotokollen för resp. departement.

Statsrådet Feldt anför: De ytterligare medelsbehov som nu kan överblickas bör sammanfattas i en gemensam proposition angående utgifter på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83. Skulle anslagsframställningar därutöver på tilläggsbudget för innevarande budgetår visa sig ofrånkomliga bör dessa föreläggas riksdagen vid en senare tidpunkt.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om anslag m. m. på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 i enlighet med de förslag som föredragandena har lagt fram.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för den åtgärd eller det ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen förordnar att de anföranden som redovisas i underprotokollen och en sammanställning över de anslag som regeringen begär skall bifogas propositionen som bilagor 1–9.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Föredragande: statsrådet B. Andersson

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser försvarsdepartementets verksamhetsområde

FJÄRDE HUVUDTITELN

H. Övrig verksamhet

[1] **H 9. FN-styrkors verksamhet utomlands.** Medel för en svensk militär styrka i FN-tjänst anvisades första gången på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1956/57 (prop. 1956: 198, SU 179, rskr 539). Därefter har årligen ytterligare medel anvisats för svenska FN-styrkors verksamhet.

Medel för de årliga utgifterna inom Sverige för att rekrytera, utbilda och organisera den svenska beredskapsstyrkan m. m. anvisas sedan budgetåret 1965/66 under förslagsanslaget Beredskapsstyrka för FN-tjänst. Medel för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige och för viss personal vid Sveriges ständiga representation i FN samt – fr. o. m. den 1 juli 1967 – för observatörer i FN-tjänst anvisades budgetåren 1965/66–1971/72 under reservationsanslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m. Fr. o. m. budgetåret 1972/73 har medel för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige anvisats under anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands.

Sammanlagt har för svenska FN-styrkors verksamhet hittills anvisats 1 441 565 000 kr. på tilläggsstat och tilläggsbudget. Därav har 52,8 milj. kr. anvisats för att täcka utgifterna för FN-styrkan på Cypern, FN-styrkan i Mellersta Östern och FN-observatörer under tiden januari–juni 1982 samt för vissa oförutsedda utgifter (prop. 1981/82: 125 bil. 1. FöU 17, rskr 287).

Del av ifrågavarande kostnader avses bli ersatta av FN. Intill den 30 september 1982 har från FN influtit 606 233 363 kr. Vid den tidpunkten uppgick Sveriges återstående fordran hos FN enligt dittills framlagda krav till 142 573 501 kr. Ersättningar som flyter in från FN tillgodoförs statsbudgetens inkomsttitel Övriga inkomster av statens verksamhet.

Genom beslut i juni 1982 förordnade regeringen att ett sjukhuskompani omfattande högst 150 man jämte viss stabspersonal skulle ställas till FN:s

förfogande för fortsatt tjänstgöring i Mellersta Östern t. v. Utgifterna beräknas till 16.7 milj. kr. för tiden juli–december 1982.

Genom beslut i juni 1982 förlängdes tiden för den svenska FN-insatsen på Cypern längst t. o. m. den 15 december 1982. Styrkan på Cypern uppgår till ca 400 man. Utgifterna beräknas till 33.3 milj. kr. för tiden juli–december 1982.

Genom beslut i augusti 1982 medgav regeringen att observatörer i FN-tjänst får avlösas under budgetåret 1982/83. Antalet observatörer uppgår till ca 43. Medelsbehovet för dessa beräknas till 5.3 milj. kr. för tiden juli–december 1982.

Vid utgången av juni 1982 fanns ett underskott på 3 187 000 kr. under anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands.

Behovet av ytterligare medel för FN-styrkor i Mellersta Östern och på Cypern och för observatörer uppgår alltså till (16 700 000 + 33 300 000 + 5 300 000 + 3 187 000) avrundat 58,5 milj. kr. Medlen bör liksom tidigare anvisas utanför utgiftsramen för det militära försvaret.

Om Förenta Nationernas plan för ett fritt Namibia förverkligas, är ett svenskt deltagande i övervakningen av vapenstillstånd m. m. sannolikt. Utgifterna för ett sådant deltagande beräknas till ca 6 milj. kr. per månad.

Med beaktande av vad jag nyss har anfört och med hänsyn till att många osäkra faktorer ligger i anslagsberäkningen kan det bli nödvändigt att även i fortsättningen förskottsvis täcka utgifter för ifrågavarande ändamål från anslaget till oförutsedda utgifter. Dessa utgifter bör slutligt belasta anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands. Frågan om deras täckning bör få tas upp senare.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *FN-styrkors verksamhet utomlands* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 58 500 000 kr.

[2] **H 10. Övervakningskontingenten i Korea.** Efter förslag i prop. 1953: 234 anvisade riksdagen (SU 196, rskr 431) på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1953/54 under fjärde huvudtiteln ett reservationsanslag av 5 milj. kr. till svenska övervaknings- och repatrieringskontingenten i Korea.

Den svenska repatrieringskontingenten upplöstes efter slutfört uppdrag den 1 mars 1954. Övervakningskontingentens uppdrag står alltså kvar men personalen har reducerats avsevärt och uppgår nu till sju personer mot omkring 90 personer år 1955.

För övervakningskontingentens fortsatta verksamhet har riksdagen under anslaget Svenska övervakningskontingenten i Korea, fr. o. m. budgetåret 1972/73 benämnt Övervakningskontingenten i Korea, efter förslag av Kungl. Maj:t och regeringen anvisat sammanlagt 33 020 000 kr. (jfr senast prop. 1981/82: 25 bil. 2, FöU 12, rskr 71). Hittills har alltså anvisats 38 020 000 kr. för ifrågavarande ändamål. De medel som anvisades senast

beräknades täcka utgifterna för kontingentens verksamhet t. o. m. juni 1982.

Genom beslut i april 1976 förordnade regeringen att det t. v., intill regeringen bestämmer annat, skall finnas en övervakningskontingent i Korea om högst tio personer. Jag kan f. n. inte bedöma hur länge övervakningskontingenten i Korea behöver fortsätta sin verksamhet. Medel för verksamheten bör emellertid beräknas för tiden t. o. m. utgången av budgetåret 1982/83. Jag anser att kontingentens personalstyrka även i fortsättningen bör hållas så låg som möjligt.

För den fortsatta verksamheten räknar jag med ett medelsbehov av 2 205 000 kr. för budgetåret 1982/83. Vid utgången av budgetåret 1981/82 fanns ett underskott på 176 500 kr. under anslaget Övervakningskontingenten i Korea. Medelsbehovet för budgetåret 1982/83 uppgår därför till (2 205 000 + 176 500) avrundat 2,4 milj. kr. Medlen bör liksom tidigare anvisas utanför utgiftsramen för det militära försvaret.

Beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1982/83 måste betraktas som ungefärlig med hänsyn till svårigheterna att beräkna vissa utgiftsposter samt möjligheten av en avveckling av kontingentens verksamhet. Ett eventuellt behov av ytterligare medel får tillgodoses genom anlitande av anslaget Oförutsedda utgifter. Frågan om att täcka utgifter som bestrids på detta sätt bör få tas upp senare.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Övervakningskontingenten i Korea* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 2 400 000 kr.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Föredragande: statsrådet Sigurdsen

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser socialdepartementets verksamhetsområde

FEMTE HUVUDTITELN

E. Myndigheter inom hälso- och sjukvård, socialvård m. m.

[1] E 9. **Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning.** Under denna punkt har på statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisats ett reservationsanslag av 2 225 000 kr. Genom en brand i en av statens bakteriologiska laboratoriums byggnader förstördes viss utrustning. Jag beräknar kostnaderna för återanskaffning och reparation av den brandskadade utrustningen till 360 000 kr. Jag finner det angeläget att medel för ersättning av denna utrustning ställs till förfogande under innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 360 000 kr.

G. Undervisningssjukhus m. m.

[2] G 2. **Bidrag till kommunala undervisningssjukhus.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisats ett förslagsanslag av 945 milj. kr.

Med stöd av riksdagens beslut i anledning av prop. 1980/81: 95 om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset (KS) m. m. (SoU 27, UbU 29, rskr, 278 och 354) godkände regeringen den 30 april 1981 en mellan staten och Stockholms läns landstingskommun (SLL) träffad uppgörelse om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. SLL har i enlighet med uppgörelsen övertagit huvudmannaskapet för KS den 1 januari 1982.

Enligt uppgörelsen gällde bl. a. följande. Staten skulle betala ut till SLL

vad som vid utgången av år 1981 återstod av 448 milj. kr. , som hade anvisats för driftkostnaderna vid KS för andra halvåret 1981. Om utgifterna för driften skulle överstiga 485 milj. kr. skulle SLL betala 50% av mellanskillnaden. För drift- och underhållskostnader m. m. hade anvisats 13,2 milj. kr. Staten skulle betala ut vad som återstod av beloppet vid utgången av år 1981 till SLL. Under intäktsposten Hyror och arrenden m. m. för lokaler och markområden, som upplåtits till enskilda, beräknades intäkterna bli 3,5 milj. kr. Skulle intäkterna under första hälften av budgetåret 1981/82 överstiga beloppet, skulle det som översteg lämnas till SLL. Om intäkterna inte skulle uppgå till detta belopp, skulle SLL betala mellanskillnaden till staten. Staten hade också anvisat 22,5 milj. kr. för byggnadsinvesteringar och 15 milj. kr. för utrustning vid KS. Staten skulle till SLL betala ut behållningarna under anslagen för dessa ändamål vid utgången av år 1981.

Vissa inkomster, som hänförde sig till tiden före den 1 januari 1982, skulle tillfalla staten, nämligen bl. a. bidrag enligt 1972 års avtal om regionsjukvård m. m. vid KS och vissa andra inkomster från SLL och andra sjukvårdshuvudmän samt ersättningar från allmän försäkringskassa.

Föredraganden nämnde vid sin behandling av anslagsfrågorna i prop. 1980/81: 95 att utbetalningar, som kunde föranledas av de avtalsvillkor som jag nu kortfattat har redogjort för, borde få ske med anlitande av anslagen G 1. Karolinska sjukhuset: Avlöningar till läkare, G 2. Karolinska sjukhuset: Driftkostnader, G 3. Karolinska sjukhuset: Utrustning och G 4. Karolinska sjukhuset: Byggnadsinvesteringar.

Enligt bokslutet för KS, som har upprättats av kammarkollegiet, har belastningen på anslagen G 1. och G 2. uppgått till sammanlagt ca 482,5 milj. kr. för budgetåret 1981/82. Detta medför att staten inte skall betala ut något från dessa anslag till SLL, men också att SLL inte är förpliktad att betala någon del av överskridandet av anvisade 448 milj. kr.

Av de anvisade medlen till drift- och underhållskostnader kvarstår ca 4,6 milj. kr. Intäkterna för hyror och arrenden m. m. överstiger upptaget belopp med ca 600 000 kr. Under anslaget G 3. återstår drygt 24,5 milj. kr. för utrustning vid KS. Däremot kvarstår inte några medel under anslaget G 4. för byggnadsinvesteringar.

SLL har här viss sammanlagd fordran på staten av ca 29,8 milj. kr. enligt KS-uppgörelsen. Å andra sidan har staten rätt till vissa inkomster. Bidragen enligt regionsjukvårdsavtalet m. m. uppgår sålunda till ca 3,4 milj. kr. Ersättningarna från allmän försäkringskassa blir omkring 9,4 milj. kr. Statens krav uppgår därmed till ca 12,8 milj. kr. enligt KS-uppgörelsen.

Parterna har vid avtalsförhandlingar funnit att även andra ekonomiska mellanhavanden mellan staten och SLL samtidigt bör klaras upp. Vid utgången av år 1981 förelåg på KS ett lager av tekniska hjälpmedel och dessutom fordringar i hjälpmedelsverksamheten. Vissa medel återstod av vad byggnadsstyrelsen hade utbetalat till KS för energibesparande åtgär-

der. Verksamheten vid Röda korsets sjukhus hade föranlett förskottsutbetalningar och därmed sammanhängande fordringar från KS sida. Vid förvaltningen av f. d. Serafimerlasarettets fonder har behållningar uppstått genom ackumulerad avkastning från dessa fonder.

Statens förhandlingsnämnd har i juni 1982 lämnat över protokoll, fört vid förhandlingar den 15 juni 1982 mellan statens förhandlingsnämnd och företrädare för Stockholms läns landstingskommun om vissa tillämpningsfrågor avseende den ekonomiska slutregleringen i samband med 1980 års uppgörelse om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset, m. m. Vad som överenskommit i protokollet gäller under förbehåll att det godkänns av regeringen och av Stockholms läns landsting genom beslut som vinner laga kraft.

Överenskommelsen innebär i stora drag följande.

Staten betalar 17 milj. kr till SLL. 1 och med detta avstår parterna från alla krav i anledning av bestämmelserna i 3–5 §§ och 6 § första stycket avtalet om slutregleringen av ekonomiska frågor avseende karolinska sjukhuset (prop. 1980/81:95 s. 65). SLL avstår också från krav på vissa investeringsersättningar m. m. Till kostnaderna för den utrustning, som anskaffas i samband med att byggnaden för barnklinikerna vid KS disponeras för onkologi, skall dock utgå statlig investeringsersättning med 25%. Vidare utgår sådan ersättning med 50% av kostnaderna för den konstnärliga utsmyckningen av den nyligen uppförda behandlingsbyggnaden (F 1–2) vid KS. Ersättningen begränsas i det senare fallet till högst 400 000 kr.

Staten överlåter till SLL lagret av tekniska hjälpmedel och fordringarna i hjälpmedelsverksamheten vid utgången av år 1981. Vidare utbetalas till SLL behållningen av medel för energibesparande åtgärder, som beräknas uppgå till drygt 2,2 milj. kr., och av ackumulerad avkastning från f. d. Serafimerlasarettets fonder. Parterna konstaterar i detta sammanhang att SLL har inträtt i statens rättigheter och skyldigheter i fråga om fonderna. Staten avstår även från kraven på gottgörelse för förskottsutbetalningar och fordringar, som avser verksamheten vid Röda korsets sjukhus och patienthotell.

Det ankommer på regeringen att godkänna överenskommelsen om vissa tillämpningsfrågor avseende den ekonomiska slutregleringen i samband med 1980 års uppgörelse av ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset, m. m. med stöd av riksdagens beslut i anledning av prop. 1980/81:95 om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset m. m. Jag ämnar föreslå regeringen att godkänna överenskommelsen när den har blivit godkänd av Stockholms läns landsting genom ett beslut, som har vunnit laga kraft.

Regeringen har genom beslut den 30 juni 1982 föreskrivit att berörda statliga myndigheter skall – i avvaktan på regeringens slutliga beslut – vidta de åtgärder, som följer av protokollet. Nämnden för undervisnings-sjukhusens utbyggande har enligt regeringens beslut från det under femte

huvudtiteln anvisade förslagsanslaget Bidrag till kommunala undervisningssjukhus à conto betalat ut det i 3 § protokollet angivna beloppet av 17 milj. kr.

Jag anser att utgiften bör få stanna på nämnda förslagsanslag. Behållningen på det under femte huvudtiteln anvisade reservationsanslaget Karolinska sjukhuset: Utrustning kan därvid föras bort från anslaget såsom besparing.

Eftersom det tidigare har anmälts att utbetalningen skulle ske med anlåtande av medel under anslagen till KS bör denna fråga underställas riksdagens prövning.

Jag vill i detta sammanhang fästa riksdagens uppmärksamhet på att uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset m. m. bl. a. innebar att Stockholms läns landsting förband sig att mot ersättning fullgöra sjukvårdsåtagandena enligt 1972 års avtal om regionsjukvård m. m. vid karolinska sjukhuset (prop. 1972: 35, SoU 1972: 16, rskr 1972: 168). Statens förhandlingsnämnd har i mars 1982 underställt regeringen avtal om upphävande av 1972 års regionsjukvårdsavtal, vilket träffats med företrädare för Gotlands kommun och för berörda landstingskommuner inom Örebro regionsjukvårdsområde. Enligt detta avtal skall 1972 års regionsjukvårdsavtal samt ett tilläggsavtal upphöra att gälla vid utgången av år 1981. Det ankommer på regeringen att godkänna avtalet.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att medge att förslagsanslaget Bidrag till kommunala undervisningssjukhus får slutligt belastas med 17 000 000 kr.

Utdrag
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Föredragande: statsrådet Boström

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde

SJÄTTE HUVUDTITELN

D. Järnvägar

[1] **D 5. Underskottstäckning vid statens järnvägar.** Riktlinjerna för statens järnvägars verksamhet har lagts fast i 1979 års trafikpolitiska beslut (prop. 1978/79: 99, TU 1978/79: 18, rskr 1978/79: 419) och i 1980 års strukturplan för statens järnvägar (prop. 1980/81: 29, TU 1980/81: 6, rskr 1980/81: 101).

Det trafikpolitiska beslutet innebär för SJ:s del bl. a. en avlastning av vissa fasta kostnader vilket möjliggjort att SJ:s prissättning bättre kunnat anpassas till de samhällsekonomiska marginalkostnaderna. Övriga kostnader skall enligt det trafikpolitiska beslutet täckas med intäkter från marknaden eller från det allmänna för köp av vissa tjänster. Genom beslutet har därmed fastställts att SJ även fortsättningsvis skall drivas som ett affärsverk, vilket innebär att SJ inom de av samhället uppdragna ramarna och med de av riksdagen beslutade ersättningarna för avgränsade tjänster skall drivas efter företagsekonomiska principer på samma sätt som andra statliga och privata trafikföretag.

Det ekonomiska målet för SJ innebär att intäkterna från verksamheten inkl. driftersättningen för trafiken på det ersättningsberättigade nätet varje år skall täcka verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar på tillgångarnas återanskaffningsvärde och därutöver ge en förräntning som motsvarar räntan på det disponerade statskapitalet. Med tanke på de kraftiga konjunkturvariationer som normalt präglar SJ:s trafik gäller förräntningskravet som ett genomsnitt för en konjunkturcykel. Detta innebär att SJ under perioder av högkonjunktur bör redovisa överskott som överstiger förräntningskravet.

Under perioden 1972/73–1975/76 hade SJ en relativt stabil ekonomi, vilket innebar kostnadstäckning och att genomsnittligt ca tre fjärdedelar av

förräntningskravet kunde uppfyllas. Därefter har emellertid resultatet försämrats kraftigt och under de senaste budgetåren har SJ redovisat betydande underskott vilket framgår av tabellen nedan.

SJ:s resultat före bokslutsdispositioner (milj. kr.)

Budgetår	Driftresultat	Förräntningskrav	Totalt resultat
1969/70	52	144	- 92
1970/71	-178	158	-336
1971/72	- 76	121	-197
1972/73	39	127	- 88
1973/74	165	127	+ 38
1974/75	134	136	- 2
1975/76	49	144	- 95
1976/77	- 90	155	-245
1977/78	-260	171	-431
1978/79	-113	191	-304
1979/80 ¹	-211	166	-377
1980/81 ²	-437	177	-614
1981/82 ³	-445	229	-675

¹ Efter kostnadsavlastning om 150 milj. kr. i form av minskade avskrivningar och 65 milj. kr. i form av minskat förräntningskrav.

² Efter kostnadsavlastning om 160 milj. kr. i form av minskade avskrivningar och 71 milj. kr. i form av minskat förräntningskrav.

³ Efter kostnadsavlastning om 210 milj. kr. i form av minskade avskrivningar och 115 milj. kr. i form av minskat förräntningskrav.

För att balansera underskotten i järnvägstrafiken har regeringen tidigare medgett SJ att sätta ned sina avskrivningar. Med stöd av riksdagens beslut har också SJ:s förräntningspliktiga statskapital skrivits ned med motsvarande belopp. Fr. o. m. budgetåret 1981/82 tillämpas en mer öppen och klar redovisning av SJ:s underskott genom att riksdagen på regeringens förslag anvisar ett särskilt anslag för täckning av rörelseunderskottet under budgetåret.

Regeringen har tidigare i beslut den 10 juni 1982 med regleringsbrev för budgetåret 1982/83 avseende anslag till statens järnvägar m. m. förklarat sig beredd att när SJ:s bokslut för budgetåret 1981/82 föreligger, föreslå riksdagen att anvisa ett särskilt anslag för täckning av rörelseunderskottet även under detta budgetår. I avvaktan på detta har SJ fått regeringens bemyndigande att minska inleveranserna av avskrivningsmedel till statsverkets checkräkning med ett belopp som motsvarar underskottet.

SJ redovisade bokslutet för budgetåret 1981/82 till regeringen den 1 november 1982. Av detta framgår att driftunderskottet uppgick till 445,4 milj. kr. Tillsammans med förräntningskravet motsvarar detta en total resultatbrist på 675 milj. kr.

För att täcka underskottet under budgetåret 1981/82 bör medel anvisas över ett anslag Underskottstäckning vid statens järnvägar.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Underskottstäckning vid statens järnvägar* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett anslag av 445 400 000 kr.

E. Sjöfart

[2] **E 10. Stöd till svenska rederier.** Något anslag för detta ändamål har inte tagits upp på statsbudgeten för budgetåret 1982/83.

Våren 1982 fattade riksdagen beslut om vissa sjöfartspolitiska frågor (prop. 1981/82: 217, TU 1981/82: 37, rskr 1981/82: 437). Beslutet innebär bl. a. ett tidsbegränsat ekonomiskt stöd till svenska rederier. Enligt beslutet skall stödet utbetalas med början under år 1983, vilket innebär att sjömansskatt som inlevererats under år 1982 utgör underlag för beräkning av det första årets stöd.

I en skrivelse till regeringen den 29 oktober 1982 har Sveriges redareförening, Svenska sjöfolksförbundet, Svenska maskinförbunds förbundet, Sveriges fartygsbefälsförening och Handelstjänstemannaförbundet uppmärksammat regeringen på den utomordentligt pressade fraktmarknad som just nu råder inom sjöfartsnäringen. Enligt skrivelsen är problemen störst inom den mindre sjöfarten. Enligt sjöarbetsmarknadens parter krävs omedelbara och kraftiga insatser från statsmakternas sida om inte stora delar av den svenska närsjöfarten skall gå förlorad. Parterna bedömer att det av riksdagen beslutade sjöfartspolitiska stödet är otillräckligt och föreslår en tidigareläggning av stödet till svenska rederier, förbättrade möjligheter att med statliga garantier klara likviditeten i rederierna och en generös behandling av ärenden som berör amorteringsansånd.

Föredraganden

Jag är medveten om den prekära situation som många mindre rederier befinner sig i f. n. Jag anser därför att det kan vara motiverat att konjunkturanpassa stödet för kustsjöfartsfartyg så som de definieras i riksdagsbeslutet. Jag föreslår därför att konsolideringsstöd skall kunna utgå till rederier med sådana fartyg för räkenskapsår som börjar år 1981. Till grund för sådant stöd skall då läggas sjömansskatt som inbetalts under år 1981. Sådana rederier som väljer att utnyttja stöd som är hänförligt till sjömansskattebetalningar under år 1981 skall inte kunna lägga sjömansskattebetalningen för år 1985 till grund för stöd. Jag beräknar att den av mig föreslagna anpassningen av stödet till svenska rederier inte påverkar statens totala kostnader för stödet.

Det är angeläget att utbetalningar av stöd kan påbörjas så snart definitivt underlag för beräkning av stöd föreligger. Av detta skäl bör anslag för stöd år 1983 anvisas redan på tilläggsbudget I.

Jag beräknar att stödet under budgetåret 1982/83 kommer att uppgå till ca 250 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att tidigarelägga utbetalningar av stöd till svenska redier i enlighet med vad jag har förordat.
2. till *Stöd till svenska redier* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 000 kr.

[3] **Undantagen från förbudet att ta ut någon särskild avgift för omhändertagande av oljeavfall från fartygs maskinrum, m. m.** Enligt 3 kap. 5 § lagen (1980: 424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg får någon avgift inte tas ut av fartygens redare eller ägare för mottagning eller annan hantering (omhändertagande) av oljeavfall från fartygs maskinrum o. d., rester av skadliga ämnen (kemikalier) som transporteras på fartyg i förpackad form eller i fraktcontainrar eller på liknande sätt, toalettavfall eller fast avfall. Vad nu har sagts utgör dock inte något hinder mot att kostnaderna för verksamheten täcks genom hamnavgifter eller motsvarande generella avgifter.

Föreskrifter om undantag från förbudet kan meddelas med stöd av 10 kap. 2 § 1980 års lag av regeringen eller den myndighet som regeringen utser. I prop. 1979/80: 167 om åtgärder mot vattenförorening från fartyg s. 35 (JoU 1979/80: 48, rskr 1979/80: 366) uttalade föredraganden att generella undantag från förbudet borde gälla t. v., såvitt avser oljeavfall från fartygs maskinrum o. d. och kemikalierester. I allmänhet rör det sig här visserligen om begränsade kvantiteter avfall men hanteringskostnaderna kan dock, anfördes det, i vissa fall tänkas bli betungande på grund av avfallens beskaffenhet. Undantagen ansågs därför motiverade. Avslutningsvis framhöll föredraganden att undantagen borde kunna omprövas av regeringen om det genom utredning visar sig att hanteringskostnaderna i själva verket inte blir sådana som befarats. I enlighet med vad som angavs i propositionen föreskrev regeringen i 3 kap. 6 § tredje stycket förordningen (1980: 789) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg att avgift som inte är generell får tas ut för omhändertagande av annat avfall än toalettavfall och fast avfall, dvs. oljeavfall från fartygs maskinrum o. d. och kemikalierester.

Undantagen från förbudet att ta ut särskild avgift har berörts i prop. 1980/81: 119 om miljösäkrare sjötransporter (bil. 2 s. 25 och 26). I betänkandet TU 1980/81: 31 med samma rubrik (s. 14) fann trafikutskottet – i likhet med de motionärer som väckt motioner i frågan – att det finns skäl som talar för att undantagen upphävs. Därigenom – framhöll utskottet – skulle önskemålet att göra det olönsamt att släppa ut olja till sjöss tillgodoses i högre grad än vad nu gällande bestämmelser medger. Enligt utskottets mening torde också ett upphävande av undantaget underlätta för Sverige att internationellt driva kravet att omhändertagande av oljeavfall i

största möjliga utsträckning skall ske utan någon särskild avgift för de fartyg som avlämnar avfallet. Utskottet förutsatte att det inom regeringskansliet pågående utredningsarbetet i frågan bedrivs med största möjliga skyndsamhet. Enligt utskottet syntes de väckta motionerna i frågan f. n. inte påkalla någon riksdagens åtgärd. Utskottets hemställan att lämna motionerna utan åtgärd bifölls av riksdagen (rskr 1980/81: 422).

Utgångspunkten för ett upphävande av undantagen från förbudet att ta ut särskild avgift för omhändertagande av oljeavfall från fartygs maskinrum o. d. och kemikalierester måste vara att kostnaderna för omhändertagandet av avfallet skall stå i rimlig proportion till hamnars totala intäkter och godsomsättning. I de fall där kostnaderna för omhändertagandet av avfallet är särskilt betungande på grund av avfallets beskaffenhet eller mängd måste alltså enligt min mening någon form av ekonomisk kompensation tillföras hamnarna.

Trafikutskottet har i sitt betänkande 1980/81: 31 pekat på bl. a. att farledsvaruavgifter kan vara en lämplig finansieringskälla för den kompensation som vid särskilt betungande kostnader bör utgå om undantagen från avgiftsförbudet upphävs.

För att kartlägga de faktiska kvantiteter oljeavfall från fartygs maskinrum o. d. som tagits emot i svenska hamnar har hamnförbundet genomfört en enkät.

Enkäten omfattar 28 hamnar och avser perioden den 1 januari 1979 – den 30 juni 1980. Under enkätperioden fanns både hamnar som tog emot oljeavfall utan någon särskild avgift och hamnar som tog emot avfall mot en särskild avgift.

Av enkäten kan utläsas att endast i en hamn skulle hamntaxorna till följd av ett upphävande av undantagen från avgiftsförbudet behöva höjas med mer än en procent.

Beträffande kemikalieresterna finns inga indikationer på att mottagningen av dessa skulle medföra några särskilda problem.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört bör ifrågavarande undantag från avgiftsförbudet kunna upphävas fr. o. m. den 1 mars 1983 om hamnarna kan garanteras ett högkostnadsskydd.

En hamn som drabbas av väsentliga kostnader till följd av det omhändertagna avfallets sammansättning eller omfattning bör enligt min mening i efter hand få statsbidrag från inkomsttiteln Fyavgifter, farledsvaruavgifter. Med väsentliga kostnader bör förstas sådana kostnader som överstiger 1,5% av hamnens totala intäkter. Ingen hamn skall således behöva vidkännas en kostnadsövervältring på de generella hamntaxorna till följd av att undantagen från avgiftsförbudet upphävs med mer än vad som svarar mot 1,5% av hamnens totala intäkter. För att underlätta bidragsgivningen bör emellertid högkostnadsskyddet knytas till hamnens intäkter av hamnverksamhet (fartygshamnavgifter och varuhamnavgifter) som i genomsnitt utgör knappt hälften av hamnarnas totala intäkter. Statsbidraget skall finansieras med höjda avgifter.

För statsbidrag bör följande gälla:

Statsbidrag bör utgå om en hamn har kostnader för omhändertagande av oljeavfall från fartygs maskinrum o. d. eller kemikalierester som överstiger 3% av hamnens intäkter av hamnverksamhet och kostnaderna beror på att hamnens mottagningsanordningar har utnyttjats i större omfattning än som är rimligt med hänsyn till hamnens godsomsättning.

Statsbidrag bör utgå i efterhand med skillnaden mellan faktisk kostnad och en kostnad som uppgår till 3% av hamnens samlade intäkter av hamnverksamhet.

Sjöfartsverket bör svara för statsbidragsgivningen.

Jag vill i sammanhanget även ta upp frågan om avgiftsförbudet för omhändertagande av oljehaltigt vatten vid reparationsvarv. Enligt 3 kap. 4 § första stycket lagen (1980: 424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg och 3 kap. 5 § förordningen (1980: 789) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg får någon avgift inte tas ut vid reparationsvarv för mottagning eller behandling av oljehaltigt barlast- eller tankspolvatten från fartyg. Från denna regel finns ett undantag. Sålunda får avgift tas ut för omhändertagande av sådana rester av olja som efter tömning med fartygets pumpanordningar finns kvar i tankarna. Vid överläggningar mellan kommunikationsdepartementet och företrädare för rederinäringen, hamnväsendet och varven har det visat sig att detta förbud är till hinder för varvens förmåga att konkurrera och att det dessutom inte är av någon större betydelse från miljösynpunkt. Ifrågavarande avgiftsförbud bör därför upphävas. För detta krävs – som framgår av vad jag tidigare har anfört – en ändring i 3 kap. 4 § lagen (1980: 424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg. Ändringen är författningstekniskt av sådan enkel beskaffenhet att lagrådets hörande torde sakna betydelse och därför kan underlåtas.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. anta inom kommunikationsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1980: 424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg,
2. bemyndiga regeringen eller myndighet regeringen beslutar att utnyttja inkomstiteln Fyravgifter, farledsvaruavgifter för sådan bidragsgivning till hamnar som jag har förordat.

[4] **Utbyggnad av Visby hamn.** Riksdagen beslutade i maj 1980 i anledning av prop. 1979/80:125 (TU 1979/80: 23, rskr 1979/80: 342) om riktlinjer för statligt stöd till utbyggnaden av Visby hamn. I samband härmed anvisade riksdagen 102 milj. kr. i statsbidrag för utbyggnaden. Riksdagsbeslutet grundades på ett mellan staten och Gotlands kommun upprättat avtal. I avtalet regleras hur kostnaderna för de olika delprojekten i hamnutbyggnaden skall fördelas mellan staten och Gotlands kommun.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 31 januari 1980 tillkallades en sakkunnig med uppgift att för statens räkning utöva teknisk och ekonomisk kontroll av upphandlingen och av byggnadsarbetenas utförande i Visby hamn.

I en skrivelse den 25 september 1981 till regeringen konstaterade den sakkunnige att byggnadskostnaderna bedömdes bli högre än de beräknade. Detta berodde bl. a. på utvidgade muddringsarbeten i hamnbassängerna. Kostnadsfördyringar uppstod vidare vad gällde vågbrytare, kajer och föröjningsanordningar samt den nya terminalen.

Med utgångspunkt i de fördelningsprinciper som fastlagts i avtalet mellan staten och kommunen beräknades därvid statens andel av totalkostnaderna till 118,5 milj. kr. Det föreslogs därför att ytterligare statliga medel (16,5 milj. kr.) skulle ställas till förfogande för utbyggnaden.

Med hänvisning till vad som anförts i skrivelsen anvisade riksdagen 16,5 milj. kr. till utbyggnad av Visby hamn (prop. 1981/82: 25, TU 1981/82: 8, rskr 1981/82:117).

Den sakkunnige har i en skrivelse till regeringen den 22 september 1982 meddelat att av totalt anslagna 118,5 milj. kr. har transportrådet hittills beslutat om statsbidrag om 117,6 milj. kr. Efter genomgång med representanter för staten, byggledningen och kommunen beräknas statens slutliga andel av totalkostnaderna för hittills beslutad utbyggnad av hamnen till 118,2 milj. kr. Den totala kostnaden inkl. färjeoberoende kostnader uppgår till 166 milj. kr.

Utbyggnaden av Visby hamn har enligt den sakkunnige fortskridit plan enligt och utan förseningar.

Det har emellertid konstaterats betydande vågrörelser i hamnbassängerna vid västlig och sydvästlig storm.

Vågrörelserna i kombination med vindtrycket har i praktiken blivit besvärligare än förutsatts och kommit att orsaka sådana rörelser på färjorna vid kaj att skador uppstått på både fartyg och kajkonstruktion. Svårigheter har också uppstått vid dessa tillfällen vad gäller lastning och lossning av passagerare och gods.

Mot nu nämnda bakgrund har det stått klart att åtgärder måste vidtas för att komma till rätta med förhållandena.

Den sakkunnige har beräknat de totala kostnaderna för tillkommande åtgärder till 29 milj. kr. Med en kostnadsfördelning som den hittills tillämpats skulle statens andel av kostnaderna bli 23,5 milj. kr. Arbetena kan om de påbörjas hösten 1982 vara avslutade senast i augusti 1983.

Föredraganden

Med hänsyn till rådande sysselsättningsläge har regeringen bedömt de åtgärder den sakkunnige förordat som lämpliga att genomföra utan dröjsmål. Regeringen har mot den bakgrunden, den 21 oktober 1982, med stöd av finansfullmakten anvisat 23,5 milj. kr. för byggnadsarbeten i Visby

hamn. Enligt de regler som riksdagen fastställt för utnyttjandet av finansfullmakten får regeringen besluta om statsbidrag till kommunala objekt med högst 75% av byggnadskostnaden. Med hänsyn till den för hamnutbyggnaden hittills tillämpade av riksdagen godkända kostnadsfördelningen mellan staten och kommunen, förordar jag att regeringen begär riksdagens godkännande av att i detta fall finansfullmakten utnyttjas för hela den kostnad som i enlighet därmed faller på staten.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna att regeringen utnyttjar finansfullmakten för hela den kostnad som med den hittills tillämpade kostnadsfördelningen faller på staten vid den beslutade utbyggnaden av Visby hamn.

F. Luftfart

[5] **F 1. Flygplatser m. m.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats 73,2 milj. kr. (prop. 1981/82: 100 bil. 9 och prop. 1981/82: 98, TU 1981/82: 28, rskr 1981/82: 339). Genom regeringsbeslut den 9 september 1982 om vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder har anslaget höjts med 15 milj. kr. till 88,2 milj. kr.

Luftfartsverket har i en framställning den 7 oktober 1982 hemställt om tilläggsanslag motsvarande en ökad medelsförbrukning på 82,7 milj. kr. Samtidigt har verket hemställt om regeringens godkännande av vissa nya investeringsobjekt på flygplatserna i Norrköping och Stockholm/Arlanda.

Föredraganden

Det ökade medelsbehov som luftfartsverket anmält förklaras till stor del av att investeringar som regering och riksdag tidigare godkänt senarelagts av olika skäl. Detta gäller bl. a. investeringar i flygtrafiktjänst en route och vissa byggnader på sammanlagt 19,1 milj. kr. Det ökade medelsbehovet budgetåret 1982/83 motsvaras således delvis av en minskad förbrukning budgetåret 1981/82 och därigenom en ökning av reserverade medel från detta budgetår. Jag förordar att medelsförbrukningen av dessa skäl får höjas budgetåret 1982/83.

Trafiken på Arlanda flygplats kommer att öka med ca 50% när Linjeflygs (LIN) verksamhet överförs dit. Som följd härav måste vissa investeringar genomföras på flygplatsen. Viktigast av dessa investeringar är den nya inrikesterminalen samt åtgärder för att öka kapaciteten på banorna. Det gäller t. ex. åtgärder på en av banorna (bana 01/19) så att planen skall kunna landa i sämre väder (kategori-II-operationer) samt investeringar i s. k. vinklade avfarter.

I prop. 1981/82: 98 anmälde att överläggningar pågick mellan luftfartsverket och flygbolagen om bolagens medverkan i finansieringen av den nya

inrikesterminalen. Avtal har nu slutits mellan LIN, SAS och luftfartsverket. Avtalet innebär att LIN finansierar det belopp som, utöver 150 milj. kr. i prisläge januari 1981, behövs för investeringen. Avtal har också träffats med Stockholms läns landsting om det landstingskommunala bidraget. I löpande priser beräknas nu terminalen kosta totalt 290 milj. kr., varav 118,7 milj. kr. finansieras över statsbudgeten medan 71,3 milj. kr. och 100 milj. kr. finansieras av AB Stockholmsregionens flygplatsinvesteringar resp. LIN.

LIN:s och landstingets bidrag skall förräntas och amorteras. Beträffande den del av investeringen som finansieras med statliga och kommunala medel uppkommer för verket kostnader i form av dels avskrivning, dels förräntning enligt statens avkastningsränta. För den del av investeringen som finansieras med investeringsbidrag från LIN uppkommer för luftfartsverket kostnader för räntebetalningar till LIN och avskrivningar. De kostnader som sålunda uppkommer för verket måste finansieras genom avgifter från flygföretagen, vilket företrädare för SAS och LIN förklarat sig införstådda med.

Med hänsyn till hur den statliga andelen av kostnaderna för terminalen nu beräknas falla till betalning beräknar luftfartsverket ett med 27,4 milj. kr. ökat statligt medelsbehov innevarande budgetår. Någon reell ökning av den statligt finansierade andelen av bygget är det inte fråga om. Jag förordar att ökningen av medelsförbrukningen innevarande budgetår för Arlanda inrikes godkänns.

Vissa tidigare beslutade investeringar på Arlanda uppskötts i avvaktan på att avtal skulle träffas mellan Stockholms läns landsting och luftfartsverket om finansieringen. Luftfartsverket begär nu sammanlagt ytterligare 3,8 milj. kr. budgetåret 1982/83 för dessa investeringar som utgörs av instrumentlandningssystem, en landningsfyr, en värmekulvert och en byvindskrivare.

Luftfartsverket har träffat en preliminär överenskommelse med Norrköpings kommun om finansiering av en ny passagerarterminal på Norrköpings flygplats. Totalkostnaden för terminalen beräknas till 20,7 milj. kr. i genomförandepreis. Därav förväntas AMS bidra med 4,5 milj. kr. och kommunen med 8,1 milj. kr. Den del av investeringen som tas upp under detta anslag blir således 8,1 milj. kr. totalt, varav 1 milj. kr. beräknas gå åt budgetåret 1982/83. Den av kommunen finansierade andelen skall till 50 % vara ränte- och amorteringsfri under viss tid. Överenskommelsen med kommunen innebär också ett samarbete i fråga om brand- och räddningstjänsten som medför besparingar för luftfartsverket. Därutöver skall ett markområde för 2 milj. kr. överlåtas till kommunen. Luftfartsverket bedömer att kommunens engagemang i flygplatsfrågan innebär att den föreslagna investeringen i passagerarterminalen inte kommer att ge någon ökad ekonomisk belastning på verket. Därvid har verket beräknat ökade intäkter till följd av ökat antal passagerare, hyror och reklam.

Jag anser att ett sådant samarbete mellan luftfartsverket och en kommun som kommit till stånd i fråga om Norrköpings flygplats är konstruktivt och stämmer väl överens med 1982 års luftfartspolitiska beslut. Det förutsätts att Norrköpings flygplats ställning som regionflygplats bibehålls och att SAS därmed även fortsättningsvis kommer att trafikera flygplatsen. Regeringen har den 21 oktober 1982 i sysselsättningsfrämjande syfte beslutat att byggnationen i Norrköping skall påbörjas budgetåret 1982/83 och anvisat erforderliga medel.

Med hänsyn till vad jag sålunda har anfört och med hänsyn till ökningen av den beräknade ingående balansen på anslaget förordar jag att ett tilläggsanslag om 16 milj. kr. anvisas för innevarande budgetår. Därvid har jag också tagit hänsyn till att den ingående balansen på anslaget räknas upp efter RRV:s granskning av preliminärt bokslut för budgetåret 1981/82.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna finansieringen av Arlandas nya inrikesterminal och en ny terminal på Norrköpings flygplats.
2. till *Flygplatser m. m.* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 16 000 000 kr.

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg**

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § lagen (1980:424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 kap. Mottagning av förorenat barlast- och tankspolvatten från fartyg, m. m.****4 §**

Någon avgift får inte tas ut vid anordning, som avses i 1 § första stycket, för mottagning eller behandling av oljehaltigt barlast- eller tankspolvatten från fartyg som lastas *eller repareras* hos den som svarar för anordningen.

Någon avgift får inte tas ut vid anordning, som avses i 1 § första stycket, för mottagning eller behandling av oljehaltigt barlast- eller tankspolvatten från fartyg som lastas hos den som svarar för anordningen.

I fråga om avgift för mottagning och behandling som avses i 1 § andra stycket och mottagning som avses i 2 § meddelar regeringen föreskrifter.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 1983. I fråga om avgift för mottagning eller behandling av oljehaltigt barlast- eller tankspolvatten som avlämnats före ikraftträdandet gäller dock 3 kap. 4 § i sin äldre lydelse.

Bilaga 4

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Föredragande: statsrådet Feldt

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser budgetdepartementets verksamhetsområde

ÅTTONDE HUVUDTITELN

[1] **Höjning av garanti till Systembolaget AB för pensionsåtaganden.** För att Systembolaget AB:s avsättningar till pensioner skall vara avdragsgilla vid inkomsttaxeringen krävs enligt punkt 2 e av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen (1928: 370) att bolagets pensionsutfästelser tryggats genom statlig garanti. Systembolaget har genom tidigare beslut av riksdagen erhållit statlig garanti för bolagets pensionsförpliktelser intill en pensions-skuld om 400 milj. kr. (prop. 1976/77: 125, SkU 1976/77: 44, rskr 1976/77: 269).

Systembolaget AB har i skrivelse till regeringen den 28 juni 1982 hemställt om en höjning av garantibeloppet avseende bolagets pensionsåtaganden. Till följd av successivt ökade pensionsåtaganden krävs enligt bolaget en höjning av garantibeloppet till 600 milj. kr.

Pensionsskuldens tillväxt beror dels på löneökningar, dels på ökningen av antalet utgående pensionsförmåner och av antalet pensionsberättigade. Sedan år 1977, då systembolaget erhöll den statliga garantin, har antalet pensionärer ökat från tidigare 1 500 till ca 1 600 och antalet anställda med pensionrätt stigit från 2 600 till ca 3 000 personer. Den faktiska pensions-skulden uppgick per den 31 december 1981 till 379 milj. kr., vilket är en ökning med 84 milj. kr. sedan den 31 december 1977.

Jag anser mot den redovisade bakgrunden att den statliga garantin för Systembolaget AB:s pensionsåtaganden bör höjas. Med hänsyn till pensions-skuldens framtida tillväxt ansluter jag mig till bolagets förslag att den övre gränsen för garantin höjs till 600 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att höja den statliga garantin för pensionsförpliktelser vid Systembolaget AB till 600 000 000 kr.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Föredragande: statsrådet Hjelm-Wallén såvitt avser punkterna 7, 8 och 9;
statsrådet Göransson såvitt avser punkterna 1, 2, 3, 4, 5
och 6

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser utbildningsdepartementets verksamhetsområde

NIONDE HUVUDTITELN

B. Kulturverksamhet

[1] **B 10. Bidrag till Svenska riksteatern.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 89 595 000 kr. I tilläggsbudget III för budgetåret 1981/82 har till bidrag till Svenska riksteatern anvisats ett reservationsanslag av 7 219 000 kr. (prop. 1981/82: 125, KrU 1981/82: 25, rskr 1981/82: 300) med hänsyn till kostnadsökningen med anledning av 1981 och 1982 års löneavtal och ökade traktamentskostnader m. m. Riksteatern har gett in framställning om ytterligare medel för budgetåret 1982/83 till följd av nyssnämnda avtal och ökade traktamentsersättningar m. m.

Föredraganden

Vid dåvarande chefens för utbildningsdepartementet anmälan av medelsbehovet under detta anslag i prop. 1981/82: 100 (bil. 12 s. 45) anförde han att han avsåg att återkomma senare angående medelsbehov under budgetåret 1982/83 till följd av ökade lönekostnader m. m. Avtal är numera slutna för åren 1981 och 1982. Med hänvisning till de kostnadsökningar som följer av träffade löneavtal som har redovisats i teaterns framställning förordar jag att anslaget till bidrag till Svenska riksteatern höjs med 7 059 000 kr. Jag vill i sammanhanget erinra om att ett arbete f. n. pågår med att analysera effekterna av avtalet på teaterområdet jämfört med effekterna av motsvarande statliga löneavtal.

Jag har för avsikt att återkomma i annat sammanhang beträffande ytterligare medelsbehov med anledning av 1983 års löneavtal m. m.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att till *Bidrag till Svenska riksteatern* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 7 059 000 kr.

[2] **B 11. Bidrag till Operan och Dramatiska teatern.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 189 960 000 kr. I tilläggsbudget III för budgetåret 1981/82 har teatrarna anvisats ett reservationsanslag av 5 792 000 kr. (prop. 1981/82: 125, KrU 1981/82: 25, rskr 1981/82: 300) med hänsyn till kostnadsökningar med anledning av 1981 och 1982 års löneavtal m. m. Operan och Dramatiska teatern har anhållit om ytterligare medel för budgetåret 1982/83 med hänsyn till kostnadsökningar med anledning av 1981 och 1982 års löneavtal m. m.

Föredraganden

Då medelsbehovet under detta anslag anmäldes i prop. 1981/82: 100 (bil. 12 s. 45) anförde dåvarande chefen för utbildningsdepartementet att han avsåg att återkomma senare angående medelsbehov under budgetåret 1982/83 till följd av ökade lönekostnader m. m. Med hänvisning till det ökade medelsbehovet för löner för budgetåret 1982/83 med anledning av 1981 och 1982 års löneavtal och ändrade sociala avgifter förordar jag att anslagen till Operan och Dramatiska teatern höjs med 4 060 000 kr. resp. 4 060 000 kr. Jag vill erinra om vad jag har anfört under närmast föregående anslag rörande en analys av effekterna av avtalet på teaterområdet. Jag har för avsikt att återkomma i annat sammanhang beträffande ytterligare medelsbehov med anledning av 1983 års löneavtal m. m.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att till *Bidrag till Operan och Dramatiska teatern* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 8 120 000 kr.

[3] **B 12. Rikskonsertverksamhet.** För innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 40 039 000 kr. Institutet för rikskonsertter har nu begärt ytterligare medel för budgetåret 1982/83 bl. a. med hänsyn till 1982 års löneavtal.

Föredraganden

Med hänvisning till kostnadsökningar främst till följd av 1982 års löneavtal förordar jag att anslaget till rikskonsertverksamhet för innevarande budgetår höjs med 1 870 000 kr. Dessa kostnader har ej kunnat beaktas vid den tidigare medelsberäkningen i prop. 1981/82: 100 bil. 12. Jag vill i det här sammanhanget erinra om vad jag under anslaget *Bidrag till Svenska riksteatern* har anfört angående analys av skillnader mellan olika avtalsområden.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Rikskonsertverksamhet* på tilläggsbudget I till statsbudgeten
för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 1 870 000
kr.

[4] **B 19. Bidrag till folkbibliotek.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 26 270 000 kr. Bl. a. har anvisats 10 milj. kr. för folkbibliotekens inköp av böcker som givits ut med statligt litteraturstöd (mot. 1981/82: 2373, KrU 1981/82: 30 och 31, rskr 1981/82: 401).

Regeringen har genom beslut den 24 juni 1982 uppdragit åt statens kulturråd att efter samråd med folkbiblioteksutredningen och 1982 års bokutredning redovisa förslag till bestämmelser med beaktande av vad riksdagen har anfört rörande medlens användning. Under kulturrådets beredningsarbete har framkommit att de stödformer som anses vara mest lämpade för att uppnå den av riksdagen uttalade målsättningen med stödet inte på alla punkter överensstämmer med den av riksdagen beslutade tekniska konstruktionen av ett temporärt stöd. Om det nya stödet skall kunna verka redan under innevarande budgetår bör regeringen emellertid redan inom kort utfärda bestämmelser för medlens användning.

Jag föreslår därför att regeringen bemyndigas att besluta om hur det temporära stödet till folkbibliotekens inköp av böcker som har erhållit litteraturstöd skall utformas.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att medge regeringen att utfärda bestämmelser om utformningen av
stödet till folkbibliotekens inköp av böcker i enlighet med vad jag
har anfört.

[5] **B 51. Bidrag till vissa museer.** I statsbudgeten har för budgetåret 1982/83 under anslaget Bidrag till vissa museer anvisats ett anslag av 5 085 000 kr. För Kulturarvet i Falun har därav avsatts 900 000 kr. avseende första halvåret 1983.

I prop. 1981/82: 100 bil. 12 och 15 (KrU 1981/82: 21, rskr 1981/82: 230) anfördes att den kulturhistoriska verksamheten vid Kulturarvet i Falun borde garanteras i framtiden på så sätt att en permanent organisation inom kulturområdet fördes upp under utbildningsdepartementets huvudtitel. Organisationen borde kunna omfatta ett tiotal anställda. Kostnaderna för den nya organisationen beräknades till 1,8 milj. kr. för helt budgetår. Eftersom organisationsförändringen var avsedd att träda i kraft den 1 januari 1983 beräknades medel för ett halvt budgetår med 900 000 kr. I propositionen anmäldes att vissa frågor skulle bli föremål för fortsatt beredningsarbete inför omorganisationen den 1 januari 1983. Dessa frågor är huvudmannaskapsfrågan, frågan om den närmare utformningen av Kulturarvets framtida organisation och övertalighetsfrågan rörande personalen.

Föredraganden

Såsom anfördes i prop. 1982/83: 100 bil. 12 och 15 bör medel för en permanent organisation för Kulturarvet i Falun anvisas under utbildningsdepartementets huvudtitel. I propositionen anfördes att omorganisationen borde vara genomförd den 1 januari 1983. Med hänsyn till att beredningsarbetet ännu inte har avslutats föreslår jag att omorganisationen av Kulturarvet i Falun uppskjuts till den 1 juli 1983. Verksamheten vid Kulturarvet bör till följd härav fortgå i hittillsvarande former hela budgetåret 1982/83. Efter samråd med chefen för arbetsmarknadsdepartementet föreslår jag att kostnaderna för verksamheten även under första halvåret 1983 täcks med medel under anslaget C 4. Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag under tolfte huvudtiteln. Det belopp om 900 000 kr. som har anvisats för Kulturarvet under förevarande anslag behöver härigenom ej tas i anspråk.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har anfört angående finansiering av verksamheten vid Kulturarvet.

C. Massmedier, m. m.

[6] **C 5. Stöd till dagspressen.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 366,8 milj. kr. Bl. a. har anvisats 288 milj. kr. för produktionsbidrag (prop. 1981/82: 100 bil. 12, KU 1981/82: 25, rskr 1981/82: 224).

Dagstidningsbranschen befinner sig f. n. i svårigheter. En på senare år snabb kostnadsutveckling har haft märkbart negativa effekter. Dessa effekter är mest kännbara för lågtäckningstidningarna, vars konkurrensläge är mindre gynnsamt och som därför är särskilt känsliga för sviktande intäkter. Bland lågtäckningstidningarna drabbas i första hand företag med särskilt stora kostnader, nämligen storstadstidningar.

Produktionsbidraget till dagspressen höjdes 1978. Sedan dess har storstadstidningarnas produktionsbidrag försvagats påtagligt på grund av den snabba kostnadsutvecklingen. Presstödsnämnden framhåller bl. a. i sin anslagsframställning för budgetåret 1983/84 att den höjning av produktionsbidraget för storstadstidningar som genomfördes från budgetåret 1981/82 inte ställde berörda tidningar i nivå med kostnadsutvecklingen. Denna negativa kostnadsutveckling har senare fortsatt, samtidigt som bidraget förblivit oförändrat.

Storstadspressen är av betydande vikt för de presspolitiska ambitionerna att upprätthålla konkurrens och mångfald. Jag föreslår därför att produktionsbidraget för storstadstidningar, inkl. maximibeloppet, höjs med

15% i förhållande till gällande nivåer och räknat från innevarande budgetår. För denna ändring beräknar jag en totalkostnad av 19,5 milj. kr.

Regeringen har genom beslut den 13 maj 1982 efter framställning från konstitutionsutskottet (KU 1981/82: 25 s. 7) uppdragit åt presstödsnämnden att hos regeringen påtala eventuella behov av ytterligare regler i förordningen (1981:409) om statligt stöd till dagstidningar för att dämpa s. k. tröskeeffekter. Presstödsnämnden har inkommit med en rapport till regeringen i oktober 1982.

Presstödsnämnden påpekar i sin rapport bl. a. att de stödtagande tidningar som har det besvärligast ekonomiskt är flerdagartidningar med högst 20% i hushållstäckning på utgivningsorten. Något entydigt samband kan vidare inte sägas föreligga mellan ett täckningstal något över 20% och ett förbättrat ekonomiskt resultat. När en flerdagartidnings täckningstal går över 20% sker emellertid enligt gällande regler en omedelbar minskning av produktionsbidraget; en betydande sådan om tidningen inte uppbär maximibidrag.

Det är enligt min mening knappast tillfredsställande att en tidning som lyckas förverkliga presstödetts mål att med statliga medel bygga upp en positiv utveckling plötsligt riskerar att få denna positiva utveckling allvarligt störd genom en annan regel inom samma stödsystem. För att motverka sådana oönskade tröskeeffekter finns i gällande förordning på flera punkter kompletterande regler som innebär att gränsövergångar jämnas ut på olika sätt. s. k. trappor.

Presstödsnämnden anser att frågan om produktionsbidrag för flerdagartidning som överskrider 20% i hushållstäckning bör utredas i ett större sammanhang. Nämnden anser det dock motiverat att införa en regel som innebär att en flerdagartidning som passerar 20% i hushållstäckning erhåller ett tillägg till det nya, lägre produktionsbidraget som utgör hälften av skillnaden mellan det högre och det lägre beloppet. Detta tillägg skulle tidningen kunna erhålla under förslagsvis två år. Nämnden beräknar kostnaden för förslaget till 800 000 kr. för innevarande budgetår.

Jag delar presstödsnämndens uppfattning att en sådan regeländring är motiverad, och jag anser att den står i god överensstämmelse med syftet bakom liknande utjämningsbestämmelser på andra punkter i stödsystemet. Regeländringen bör genomföras så att den kan tillämpas för innevarande budgetår.

Den senaste generella uppräknningen av produktionsbidragen ägde rum år 1978. Sedan dess har kostnadsökningarna varit betydande. Mot bakgrund härav bör fr. o. m. budgetåret 1983/84 avseende bidragstilldelningen för kalenderåret 1983 en allmän höjning av bidragen ske, i samma storleksordning som den som nu föreslås för storstadstidningarna. Jag avser att återkomma till denna fråga i samband med budgetförslaget.

Jag vill i sammanhanget understryka att statens möjligheter att bidra till att lösa tidningsbranschens svårigheter är begränsade och att den hittills-

varande snabba ökningen av det statliga presstödet ger anledning till oro. I första hand måste branschen klara kostnadsökningarna genom egna åtgärder.

Det naturliga sättet att förbättra branschens villkor på längre sikt är samverkan i olika led. Efter vad jag inhämtat görs f. n. ansträngningar i sådan riktning. Jag välkomnar sådana initiativ. Det statliga presstödet bör enligt min mening klart uttrycka det önskvärda i ett vidgat samarbete, och reglerna tjäna detta syfte.

Mot bakgrund av de begränsade ekonomiska resurser som kan bedömas stå till förfogande för detta ändamål framöver avser jag att inom kort föreslå regeringen att tillsätta en utredning med uppdrag att bl. a. pröva det statliga presstödet ändamålsenlighet för att främja en ökad teknisk samverkan inom dagspressen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de av mig förordade förändringarna i grunderna för statligt stöd till dagspressen,
2. till *Stöd till dagspressen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 20 300 000 kr.

E. Högskola och forskning

[7] E 34. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m. I prop. 1981/82: 100 (bil. 12 s. 358) behandlade min företrädare frågan om dimensionering av högskoleutbildningen och redogjorde för de problem som sammanhänger med de större ungdomskullarna under 1980-talet och den därav följande ökade efterfrågan på högskoleutbildning.

Riksdagen har sedermera för innevarande budgetår fastställt planeringsramar för allmänna utbildningslinjer samt lokala och individuella linjer och enstaka kurser och anvisat medel för verksamheten (UbU 1981/82: 20, rskr 1981/82: 248, UbU 1981/82: 24, rskr 1981/82: 312, UbU 1981/82: 25, rskr 1981/82: 313).

För att bereda flera ungdomar möjlighet att genomgå högskoleutbildning beslutade regeringen den 9 september 1982 att uppdra åt universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) att fördela ytterligare 1 000 nybörjarplatser i högskolan med utgångspunkt i att bl. a. 10 milj. kr. skulle anvisas för ändamålet.

UHÄ har i beslut den 15 september 1982 fastställt fördelningen av ytterligare ca 1 000 platser på linjer m. m. och högskoleenheter/motsvarande.

Jag förordar tillägg till planeringsramarna för budgetåret 1982/83 i överensstämmelse med UHÄ:s beslut och i enlighet med följande tabeller.

Sektor/ utbildningslinje	Stock- holm	Uppsala	Eskils- tuna/ Västerås	Falun/ Borlänge	Örebro	Lin- köping/ Norr- köping
<i>Utbildning för tekniska yrken</i>						
Datatekniklinjen						6
Elektrotekniklinjen						
Flygtekniklinjen	30 ¹					
Geoteknologilinjén						
Hälsa- och miljö- vårdslinjen						
Industriell ekonomi- linjen						16
Kemitekniklinjen	24 ¹					
Maskintekniklinjen	10 ¹					6
Teknisk fysiklinjen	10 ¹					
Teknisk fysik och elektrotekniklinjen						12
Väg- och vattenbyggnads- linjen	6 ¹					
Datavetenskapliga linjen						2
Matematikerlinjen	12 ²	10				
<i>Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken</i>						
Förvaltningslinjen					10	
Linjen för kost och närings- ekonomi		6				
Beteendevetenskapliga linjen		10			14	
Ekonomlinjen	15 ²				3	10
Juristlinjen	30 ²	15				
Redovisnings- och revisions- linjen			16	18		
Systemvetenskapliga linjen					2	
Transportadministrativa linjen					7	
ADB-linjen						
<i>Utbildning för undervisningsyrken</i>						
Gymnastiklärarlinjen	20 ³				4	
Lågstadielärarlinjen						
Mellanstadielärarlinjen						
Ämneslärarlinjerna						
<i>Utbildning för kultur- och informationsyrken</i>						
Kulturvetarlinjen						
Religionsvetenskap- liga linjen		25				
Summa	157	66	16	18	40	52

Sektor/ utbildningslinje	Lund/ Malmö	Växjö	Göte- borg	Karl- stad	Umeå	Luleå	Sunds- vall/ Härnö- sand	Öster- sund	Summa
<i>Utbildning för tekniska yrken</i>									
Datatekniklinjen									6
Elektrotekniklinjen	5		30 ⁵						35
Flygtekniklinjen									30
Geoteknologilinjén						10			10
Hälso- och miljö- vårdslinjen					2				2
Industriell ekonomi- linjen									16
Kemitekniklinjen			20 ⁵						44
Maskintekniklinjen	11		30 ⁵						57
Teknisk fysiklinjen	5								15
Teknisk fysik och elektrotekniklinjen									12
Väg- och vattenbyggnads- linjen	15								21
Datavetenskapliga linjen									2
Matematikerlinjen	5	15			1				43
<i>Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken</i>									
Förvaltningslinjen			10 ⁶		30				50
Linjen för kost och närings- ekonomi					2				8
Beteendevetenskapliga linjen									24
Ekonomlinjen		40 ⁴	25 ⁶	10	10	20	10		143
Juristlinjen	20		20 ^{6,7}						85
Redovisnings- och revisions- linjen			10 ⁶						44
Systemvetenskapliga linjen		5						30	37
Transportadministrativa linjen									7
ADB-linjen			30 ⁸						30
<i>Utbildning för undervisningsyrken</i>									
Gymnastiklärarlinjen									24
Lågstadielärarlinjen						2	2		4
Mellanstadielärarlinjen					15	8	2		25
Ämneslärarlinjerna	15			2					17
<i>Utbildning för kultur- och informationsyrken</i>									
Kulturvetarlinjen	5								5
Religionsvetenskap- liga linjen	5								30
Summa	86	60	175	12	60	40	14	30	826

¹ Tekniska högskolan i Stockholm.

² Universitetet i Stockholm.

³ Högskolan för lärarutbildning i Stockholm.

⁴ Därav förutsätts 30 platser förlagda till högskolan i Kristianstad.

⁵ Chalmers tekniska högskola.

⁶ Universitetet i Göteborg.

⁷ Tvåårig grundläggande rättsutbildning.

⁸ Göteborgs kommun.

Högskoleregion	Lokala och individuella utbildningslinjer	
	Planeringsramar	Planeringsramar
Stockholm	–	54
Uppsala	11	45
Linköping	54	–
Lund/Malmö	18	80
Göteborg	35	15
Umeå	2	16
Summa	120	210

Med anledning av vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. fastställa tillägg till planeringsramar enligt vad jag har förordat.
2. till *Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m.* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

G. Studiestöd m. m.

[8] **G 1. Centrala studiestödsnämnden m. m.** I budgetpropositionen 1982 förordade regeringen på förslag av min företrädare en ändring i vuxenutbildningsnämndernas sammansättning. Ändringen innebär att endast två ledamöter i nämnderna i fortsättningen skulle utses på förslag av Landsorganisationen i Sverige (LO), mot tidigare tre. I stället skulle en ledamot utses efter gemensamt förslag av Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges fiskares riksförbund och Sveriges hantverks- och industriorganisation-Familjeföretagen. Ändringen föreslogs gälla fr. o. m. nästkommande mandatperiod, dvs. från den 1 januari 1983.

Riksdagen beslöt i enlighet med regeringens förslag (SfU 1981/82: 8. rskr 1981/82: 186). Mot utskottets yttrande vad gäller ändrad sammansättning av vuxenutbildningsnämnderna reserverade sig de socialdemokratiska ledamöterna i utskottet till förmån för följande lydelse:

”Utskottet anser inte att några bärande skäl förelagts för att ersätta en LO-ledamot i vuxenutbildningsnämnderna med en ledamot från företagargorganisationerna.”

Jag delar reservanternas uppfattning och finner det angeläget att löntagarorganisationerna ges en bred representation i nämnderna. Jag förordar därför att tre ledamöter även i fortsättningen utses på förslag av LO. Inte heller i övrigt finner jag skäl att ändra nämndernas sammansättning och förordar därför att nuvarande ordning bibehålles.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

- att godkänna vad jag har förordat i fråga om vuxenutbildningsnämndernas sammansättning.

[9] G 5. Vuxenstudiestöd m. m. I budgetpropositionen 1982 hemställde dåvarande chefen för utbildningsdepartementet att regeringen skulle föreslå riksdagen att godkänna att 614,2 milj. kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 skulle användas för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m. samt att till Vuxenstudiestöd m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 614,2 milj. kr.

Enligt det förslag till fördelning av tillgängliga medel som lämnades skulle bl. a. 26 milj. kr. avsättas till uppsökande verksamhet på arbetsplatser.

Socialförsäkringsutskottet behandlade regeringens förslag i sitt betänkande den 9 mars 1982 (SfU 1981/82: 8). Utskottet hemställde därvid dels att riksdagen med bifall till motionen 1981/82: 1263 yrkandena 13, 14 och 15 skulle anslå 28 milj. kr. till uppsökande verksamhet på arbetsplatser, dels att riksdagen skulle godkänna att 627,2 milj. kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften skulle användas för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m. och dels att riksdagen till Vuxenstudiestöd m. m. skulle anvisa ett förhöjt reservationsanslag av 627,2 milj. kr.

Riksdagen biföll socialförsäkringsutskottets hemställan beträffande anslaget till uppsökande verksamhet på arbetsplatser. Riksdagen avslog emellertid utskottets hemställan vad avsåg medelsanvisningen och anvisade, med bifall till reservationen nr 11 mom. 20 i betänkandet, av regeringen föreslagna 614,2 milj. kr. till anslaget Vuxenstudiestöd m. m.

Då det finns en ingående reservation på anslaget förordar jag att den av riksdagen beslutade utgiften för innevarande budgetår får täckas av medel ur denna reservation. Beträffande den framtida nivån på anslaget avser jag att återkomma i nästa års budgetproposition.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående medel till uppsökande verksamhet.

Utdrag
ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Föredragande: statsrådet Leijon

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser arbetsmarknadsdepartementets verksamhetsområde

TOLFTE HUVUDTITELN

B. Arbetsmarknad m. m.

[1] **B 13. Nämnden för vapenfriutbildning.**¹ I budgetpropositionen för innevarande budgetår (prop. 1981/82: 100 bil. 15 s. 33 ff) föreslogs att en ny myndighet, nämnden för vapenfriutbildning (NVU), skulle inrättas i Karlstad för den del av vapenfriverksamheten som f. n. administreras av arbetsmarknadsstyrelsen (AMS). Förslaget godtogs av riksdagen (AU 1981/82: 21, rskr 1981/82: 216).

Genom regeringens beslut den 22 april 1982 bemyndigades chefen för arbetsmarknadsdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att genomföra det förberedelsearbete som behövdes för att genomföra omlokaliseringen så att NVU skall kunna börja sin verksamhet den 1 januari 1983. Den särskilde utredaren, som antog namnet Organisationsutredningen om vapenfriutbildning (OVU), har i sin första rapport den 15 september 1982 redovisat bl. a. ett preliminärt förslag till organisation och kostnader för den nya myndighetens verksamhet under första halvåret 1983.

Utbildningen m. m. av vapenfria tjänstepliktiga administreras f. n. av vapenfrisektionen inom AMS. I kommittédirektiven (Dir. 1982: 18) till Ny myndighetsorganisation för vapenfriutbildning anfördes att den nuvarande organisationen av AMS vapenfrisektion torde vara väl inarbetad vad avser arbetsrutiner och ärendehantering. Några mer omfattande förändringar i dessa avseenden torde inte vara nödvändiga. Utgångspunkten för utredaren borde vara att anpassa den nuvarande verksamheten till den nya myndighetsformen.

¹ Nytt anslag fr. o. m. den 1 januari 1983.

OVU föreslår en organisatorisk uppbyggnad av den nya myndigheten som ej väsentligt avviker från den nuvarande organisationen hos AMS. Myndighetens chef föreslås i den övergripande styrningen av verksamheten biträdas av en styrelse sammansatt av företrädare för utbildningsordnare och arbetsmarknadens parter. Dessutom bör parlamentariskt valda ledamöter ingå i styrelsen. Det bör ankomma på regeringen att fastställa organisationen för den nya myndigheten.

Kostnaderna för vapenfriutbildningen belastar f. n. anslaget B 5. Totalförsvarsverksamhet under tolfte huvudtiteln. Från anslaget bestrids kostnaderna för delprogrammen Försvars- och beredskapsplanering och Vapenfria tjänstepliktiga. Kostnaderna för administrationen av de vapenfria ingår i förvaltningskostnaderna för de båda programmen. För delprogrammet Vapenfria tjänstepliktiga har för budgetåret 1982/83 anvisats 67 128 000 kr. och för förvaltningskostnader för de båda delprogrammen 17,8 milj. kr.

OVU har gjort följande beräkning av förvaltningskostnader m. m. för NVU under perioden den 1 januari—den 30 juni 1983.

	1 000-tal kr.
Förvaltningskostnader	1 770
Lokaler	130
Engångsbelopp för inventarieanskaffning	612
Datorkostnader	217
Engångsbelopp för flyttning och andra övergångskostnader	560
Summa	3 289

Flyttningen av NVU till Karlstad fördröjs på grund av stor nyrekrytering av personal. Verksamheten beräknas kunna upptas i Karlstad den 1 april 1983. Lokalkostnader har därför beräknats endast för andra kvartalet 1983. Den senarelagda flyttningen beräknas innebära ökade kostnader i form av traktamenten och reseersättningar. Endast ett fåtal anställda vid AMS vapenfrisektion beräknas flytta med till Karlstad. Övrig personal kommer att anställas i Karlstad men tjänstgöra under ett introduktionsskede i AMS lokaler i Solna under slutet av år 1982 och under första kvartalet 1983.

Vad gäller de av OVU beräknade förvaltningskostnaderna för NVU vill jag först erinra om att utredningen om vapenfriorganisationen i sitt betänkande (Ds A 1981: 5) Förslag till viss omorganisation av vapenfriverksamheten beräknat kostnaderna för vapenfriorganisationen inom AMS till 3,9 milj. kr. för budgetåret 1979/80. Utredningen har utgått från att kostnaderna för AMS gemensamma förvaltningskostnader minskar med detta belopp vid en utbrytning av vapenfrisektionen. Enligt min mening skall därför hälften av den kostnad som AMS f. n. har för verksamheten, dvs. 2 020 000 kr., tillföras NVU fr. o. m. den 1 januari 1983 för bestridande av förvaltningskostnader under perioden januari—juni 1983. AMS anslag för

förvaltningskostnader bör minskas i motsvarande mån. Det bör ankomma på AMS att överföra medlen till NVU.

Vid inrättandet av den nya nämnden beräknas vissa initialkostnader uppstå för inventarieanskaffning osv. Dessutom tillkommer kostnader för ledningsdragnings och systemomläggning i samband med överföringen av nämndens ADB-system till Karlstad. Dessa kostnader ser jag som nödvändiga för att NVU skall kunna starta sin verksamhet och utföra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Jag förordar därför att NVU anvisas ett engångsbelopp om 868 000 kr. för initialkostnader under perioden den 1 januari—den 30 juni 1983.

Med hänvisning till vad jag anförut hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag har förordat i fråga om överföring av medel från arbetsmarknadsstyrelsen till nämnden för vapenfriutbildning,
2. till *Nämnden för vapenfriutbildning* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 868 000 kr.

[2] **B 14. Vapenfria tjänstepliktiga.**¹ Medel för denna verksamhet finns anvisade under anslaget B 5. Totalförsvarsverksamhet under tolfte huvudtiteln. För innevarande budgetår har anvisats 67 128 000 kr.

Medlen skall användas för att täcka kostnader för ekonomiska och sociala förmåner åt vapenfria tjänstepliktiga samt ersättning för vissa utbildningskostnader m. m. till kommuner, organisationer och affärsdrivande verk som tilldelas vapenfria tjänstepliktiga. Medlen disponeras f. n. av vapenfrisektionen inom AMS. När nämnden för vapenfriutbildning (NVU) börjar sin verksamhet den 1 januari 1983 bör enligt min mening den del av de anslagna medlen som belöper på år 1983 överlåtas på NVU och avföras anslaget B 5. Totalförsvarsverksamhet. Organisationsutredningen om vapenfriutbildning har beräknat denna andel till 33 564 000 kr., dvs. till hälften av de anslagna medlen. Det bör ankomma på AMS att överföra medlen till NVU.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag anförut i fråga om överföring av medel från arbetsmarknadsstyrelsen till nämnden för vapenfriutbildning,
2. till *Vapenfria tjänstepliktiga* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

¹ Nytt anslag fr. o. m. den 1 januari 1983.

C. Arbetsmiljö

[3] **C 4. Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisats ett förslagsanslag av 2321 milj. kr. Av detta belopp avser 1984 milj. kr. driftbidrag.

Stiftelsen Samhällsföretag har i skrivelse den 9 juni 1982 hemställt om ett särskilt medelstillskott på driftbidraget.

Stiftelsen har beräknat att dess driftresultat för budgetåret 1981/82 kommer att medföra ett underskott om ca 50 milj. kr. i förhållande till det av riksdagen fastställda bidraget. Härav kan 20 milj. kr. täckas med ett från budgetåret 1980/81 balanserat överskott. Underskottet den 30 juni 1982 beräknas således till 30 milj. kr.

Driftresultatet och underskottet för budgetåret 1981/82 skall, enligt stiftelsen, ses mot bakgrund av den under perioden rådande svaga konjunkturen och att Samhällsföretagsgruppens försäljningsintäkter beräknas till närmare 200 milj. kr. lägre än budgeterat, vilka endast till ca hälften har kunnat kompenseras med besparingar på kostnadssidan.

Den för 1982/83 fastställda budgeten inom Samhällsföretagsgruppen förutsätter en försäljningsintäktsökning med 20% och en ökning av rörelsekostnaderna med endast 10%. Stiftelsen bedömer därför att budgeten förutsätter dels kraftfulla åtgärder för ökad effektivisering inom företagsgruppen dels en väsentlig konjunkturförbättring för att de budgeterade försäljningsintäkterna skall kunna uppnås. Stiftelsen framhåller i skrivelsen att trots detta innebär budgeten för verksamhetsåret 1982/83 ett beräknat underskott om ca 25 milj. kr.

Stiftelsen hemställer att den tilldelas ytterligare driftbidrag om 55 milj. kr. för att täcka det beräknade underskottet för verksamheten 1981/82 och 1982/83.

Jag föreslår att Stiftelsen Samhällsföretag tilldelas ett särskilt driftmedelstillskott om 55 milj. kr., utöver det tidigare motsvarande 129% av lönekostnaderna för arbetstagarna i skyddat arbete beviljade bidraget, för att täcka det beräknade underskottet i verksamheten 1981/82 och 1982/83.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 000 kr.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Föredragande: statsrådet Peterson såvitt avser punkterna 1–6 och 8; statsrådet Dahl såvitt avser punkt 7 och statsrådet R. Carlsson såvitt avser punkterna 9–11

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser industridepartementets verksamhetsområde

FJORTONDE HUVUDTITELN

B. Industri m. m.

[1] **B 16. Kostnader för statsstödd exportkreditgivning genom AB Svensk Exportkredit.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisats ett förslagsanslag av 380 milj. kr.

AB Svensk Exportkredit (SEK) lämnar enligt riksdagens beslut år 1978 (prop. 1977/78:155, bil. 3, NU 1977/78:73, rskr 1977/78:379 och prop. 1978/79:49, NU 1978/79:117, Skr. 1978/79:115) samt år 1981 (prop. 1980/81:130, NU 1980/81:58, rskr 1980/81:246) statsstödda exportkrediter. Systemet innebär att SEK har givits möjlighet att finansiera exportkrediter till fasta räntor som ligger under upplåningskostnaderna. Företagen kan därigenom i samband med offertgivningen erbjuda fast ränta för finansieringen av en exportaffär. Staten täcker skillnaden mellan utlåningsränta och upplåningsränta. Den statsstödda kreditgivningen genom SEK brukar benämnas SEK-systemet.

SEK ägs till hälften av staten och till hälften av de svenska affärsbankerna. Aktiekapitalet utgör 600 milj. kr. Medel för sin verksamhet skaffar SEK genom upplåning på den utländska och den svenska kapitalmarknaden. SEK får låna upp medel eller ikläda sig garantiförpliktelser till ett belopp som högst får motsvara summan av *dels* bolagets kassa och banktillgodohavanden, *dels* nio tiondelar av fordringar på staten eller fordringar som har exportkreditnämndens garanti eller fartygskreditgaranti, *dels* ett belopp som motsvarar tio gånger bolagets garantifond, eget kapital inkl. lagstadgade fonder och balanserade vinstmedel. 40% av värdegränskontot jämfställs med eget kapital. SEK har ökat sitt aktiekapital med 200

milj. kr. under loppet av åren 1981 och 1982 (prop. 1981/82: 25, NU 1981/82: 18, rskr 1981/82: 126). Garantifonden, som får uppgå till högst samma belopp som aktiekapitalet bildades år 1982 (prop. 1981/82: 181, NU 1981/82: 52, rskr 1981/82: 427). Garantifonden uppgår f. n. till 200 milj. kr. och kommer troligen att bli fullt utnyttjad fram till årsskiftet.

Per den 30 juni 1982 uppgick utestående utbetalda statsstödda krediter till 13 551 milj. kr. Detta innebar en ökning under första halvåret 1982 med 4 990 milj. kr. Bindande, av låntagaren accepterade kreditofferter, uppgick per den 30 juni 1982 till 16 887 milj. kr., vilket innebar en ökning med 9 299 milj. kr. under första halvåret 1982. Till detta kommer ännu icke accepterade offerter. Verksamheten har expanderat betydligt snabbare än vad som tidigare har bedömts troligt. Skillnaden mellan upplånings- och utlåningsränta och därmed det statliga stödet har sjunkit för nytillkommande krediter, men ligger på en oförändrat hög nivå för tidigare gjorda åtaganden.

Med anledning av budgetpropositionen år 1982 beslöt riksdagen (prop. 1981/82: 100, bil. 17, NU 1981/82: 33 och 52, rskr 1981/82: 342 och 427) att för innevarande budgetår skulle under anslaget B 16. Kostnader för statsstödd exportkreditgivning genom AB Svensk Exportkredit föras upp ett förslagsanslag av 380 milj. kr. På grund av den snabba ökningen av utlåningen samt den alltjämt stora räntedifferensen visar det sig nu att denna bedömning av kostnaderna för den statsstödda exportkreditgivningen innebar en kraftig underskattning. Den ökade belastningen beror delvis på övergång till kvartalsvis utbetalning. En fjärdedel av kostnaderna avser fartygsfinansiering.

Belastningen på anslaget kan nu beräknas till 1 490 milj. kr. under innevarande budgetår. Därav belöper på kalenderåret 1982 ca 1 100 milj. kr. Den kraftigt ökade belastningen på anslaget bör föranleda att anslaget räknas upp. Jag förordar att under förslagsanslaget B 16. Kostnader för statsstödd exportkreditgivning genom AB Svensk Exportkredit på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 förs upp med ytterligare 1 110 milj. kr. Totalt blir beloppet på anslaget 1 490 milj. kr. inberäknat redan anvisat belopp.

Kostnaderna för den statsstödda exportkreditgivningen utgör en betydande del av statsbudgetens utgifter. Det är därför angeläget att beräkningar över budgetutfallet kan göras med hög tillförlitlighet.

Jag avser att begära hos SEK att bolaget, i enlighet med avtalet mellan staten och SEK regelbundet redovisar för regeringen beräkningar om framtida anslagsbelastning m. m. till följd av den statsstödda exportkreditgivningen. Jag avser att återkomma till frågan om SEK-systemet senare detta budgetår. 1981 års riksdagsbeslut innebär bl. a. att den statsstödda exportkreditgivningen skall omprövas inför budgetåret 1983/84.

Den snabba ökningen av SEK:s utlåning har medfört att SEK också har ökat sin upplåning i snabb takt. Inom en snar framtid kommer SEK att ha utnyttjat den upplåningsrätt som fastställts i bolagsordningen.

En ökning av aktiekapitalet och garantifonden med vardera 100 milj. kr. torde komma att behövas redan under innevarande år på grund av den snabba utlåningsökningen. En aktiekapitalökning på 100 milj. kr. förutsätter att staten som hälftendelägare i SEK är beredd att teckna aktier till ett värde av 50 milj. kr. En ökning av garantifonden med 100 milj. kr. förutsätter att staten ställer garantier för 50 milj. kr. att ingå i garantifonden. En kapitalökning av detta slag förutsätter vidare att de aktieägande bankerna för sin del tecknar aktier och ställer garantier till sammanlagt motsvarande belopp.

SEK spelar en betydelsefull roll vid finansieringen av svensk export av främst större anläggningsprojekt, andra kapitalvaror samt fartyg. I avvaktan på den prövning av systemet i sin helhet som jag nytt har aviserat förordar jag att staten medverkar till en kapitalökning i SEK så att aktiekapitalet kan ökas med 100 milj. kr. och garantifonden kan ökas lika mycket. En förutsättning för statens medverkan är att de aktieägande bankerna är beredda att teckna aktier och ställa garantier för sammanlagt lika stort belopp som staten.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kostnader för statsstödd exportkreditgivning genom AB Svensk Exportkredit* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 1 110 000 000 kr.

[2] **B 25. Teckning av aktier i AB Svensk Exportkredit.** Något anslag för teckning av aktier i AB Svensk Exportkredit finns inte upptaget på statsbudgeten för budgetåret 1982/83.

Med hänvisning till vad jag har anfört under punkt [1] hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Teckning av aktier i AB Svensk Exportkredit* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,
2. bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att utfärda garantiförbindelse på 50 000 000 kr. att ingå i garantifonden hos AB Svensk Exportkredit.

C. Regional utveckling

[3] **Ramen för beslut om regionalpolitiskt stöd.** För beslut om regionalpolitiskt stöd till näringslivet i form av avskrivningslån, lokaliseringsbidrag, utbildningsstöd, sysselsättningsstöd, offertstöd och lokaliseringslån har riksdagen fastställt en ram för budgetåren 1979/80–1983/84. Även medel för vissa andra särskilda regionalpolitiska åtgärder skall enligt olika riksdagsbeslut belasta denna ram. En redogörelse härför återfinns i prop. 1981/

82: 113 om program för regional utveckling och resurshushållning (s. 182–183). Av redogörelsen framgår också att beslutsramen för tidigare nämnda stödformer efter dessa belastningar uppgick till 8 131 milj. kr. vid den tidpunkt då propositionen lades fram.

Som ett led i de regionalpolitiska strävandena att utveckla näringslivet i Norrland och övriga delar av det dåvarande allmänna stödområdet infördes år 1971 ett transportstöd (prop. 1970: 84, SU 1970: 105, rskr 1970: 271). Syftet var att minska en del av de kostnadsmässiga olägenheter som följer med de stora avstånden i de norra delarna av landet. Reglerna för transportstödet har sedan införandet ändrats vid flera tillfällen. I samband med riksdagens ställningstagande till den regionalpolitiska propositionen våren 1982 beslöts om vissa förstärkningar av transportstödet (prop. 1981/82: 113, AU 1981/82: 23, rskr 1981/82: 388). Sålunda återinfördes uttransportstöd för järn- och stålvaror samt, med vissa undantag, för hyvlade och sågade trävaror. Vidare höjdes bidragsprocenten för vissa regioner. Förändringarna infördes med retroaktiv verkan fr. o. m. den 1 mars 1982.

Arbetsmarknadsutskottet beräknade kostnaderna för dessa ändringar i transportstödet till knappt 25 milj. kr. räknat för ett helt år (AU 1981/82: 23 s. 73). Kostnaderna för budgetåret 1981/82 ansågs bära täckas genom överskridande av redan anvisat anslag. I fråga om kostnaderna för transportstödet för innevarande budgetår angavs att regeringen efter en mera noggrann beräkning borde återkomma med förslag till medelsanvisning på tilläggsbudget I för budgetåret 1982/83. Utskottet konstaterade härvid att de kostnadsökningar som beslutet innebär är klart regionalpolitiskt motiverade varför de borde räknas av mot den ram för beslut om regionalpolitiskt stöd som gäller för femårsperioden 1979/80–1983/84. Riksdagen avslöt sig till utskottets bedömningar.

Medel för att täcka kostnaderna för transportstöd anvisas över det på sjätte huvudtiteln upptagna anslaget Transportstöd för Norrland m. m. För innevarande budgetår har anvisats 128 milj. kr. (prop. 1981/82: 100 bil. 9, TU 1981/82: 23, rskr 1981/82: 219). Anslagsberäkningen byggde på de stödregler som riksdagen beslutade om den 25 november 1981 (prop. 1981/82: 30 bil. 3, TU 1981/82: 5, rskr 1981/82: 42).

De av riksdagen våren 1982 beslutade ändringarna av stödreglerna innebär som nyss nämnts ökade kostnader. Med hänsyn till att behovet av medel också är beroende av dels de stödberättigade transporterernas omfattning, dels fraktkostnadernas förändringar kan kostnadsökningen inte anges exakt. Enligt vad som nu kan beräknas torde dock kostnadsökningen uppgå till ca 30 milj. kr. för helår i 1982 års priser och transportvolym.

Som nämnts trädde de nya stödreglerna i kraft den 1 mars 1982. För att förenkla övergången har bidragsåret 1981 förlängts till att omfatta även januari och februari månader 1982, dvs. sammanlagt 14 månader. Bidragsåret 1982 har därmed förkortats till tiden fr. o. m. mars t. o. m. december månad 1982, dvs. till 10 månader. De kostnader som uppstår under ett

bidragsår belastar endast det budgetår som börjar den 1 juli bidragsåret. Detta innebär sammantaget att det för budgetåret 1981/82 anvisade anslaget blivit otillräckligt. För innevarande budgetår beräknas däremot till följd av den förkortade bidragsperioden att det anvisade anslaget 128 milj. kr. är tillräckligt. Bortses från den tillfälliga omläggningen av bidragsperioden beräknas att anslaget för innevarande budgetår skulle ha överskridits med 25 milj. kr. Detta är således den merkostnad som de nya stödreglerna innebär för budgetåret 1982/83.

Vad jag nu anfört innebär att några nya medel för transportstöd inte behöver anvisas för budgetåret 1982/83. I enlighet med riksdagens beslut om täckning av kostnaderna för det förstärkta transportstödet skall dock 25 milj. kr. avräknas från den regionalpolitiska beslutsramen till nämnda ändamål. Härefter uppgår ramen till 8 106 milj. kr.

Efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet hemställer jag

att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag nu har anfört.

D. Mineralförsörjning m. m.

[4] **Ändrad tjänstetyp för tjänsten som chef för nämnden för statens gruvegendom.** Nämnden för statens gruvegendom har som huvudsaklig uppgift att förvalta statens gruvegendom.

Före den 1 juli 1982, då en omorganisation genomfördes på mineralområdet, svarade statens industriverk för kanslifunktionerna åt nämnden. Den 1 juli 1982 fördes industriverkets kansliresurser över till nämnden som då blev en självständig myndighet. En tjänst som chef för nämnden inrättades av regeringen i regleringsbrev den 30 juni 1982. Tjänsten – direktör – har beteckningen e. Detta innebär att tjänsten tillsätts med förordnande tills vidare.

I likhet med vad som gäller för de flesta övriga verkschefstjänster vid centrala ämbetsverk bör även tjänsten som chef för nämnden för statens gruvegendom vara en ordinarie tjänst som tillsätts med förordnande för bestämd tid, dvs. med beteckningen p. Regeringen bör inhämta riksdagens bemyndigande att inrätta en sådan tjänst i utbyte mot den befintliga tjänsten.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att vid nämnden för statens gruvegendom i utbyte mot en tjänst med beteckningen e inrätta en ordinarie tjänst för verkschefen med beteckningen p.

[5] **D 6. Delegationen för samordning av havsresursverksamheten.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisats ett

reservationsanslag av 2 213 000 kr. Ur anslaget disponeras medel för bl. a. förvaltningskostnader vid delegationen.

Delegationens kansli utgörs f. n. av sammanlagt fem personer, fyra handläggare och en assistent. Under budgetåret kommer en tjänsteman att vara föräldraledig i samband med barns födelse. Under denna period behöver delegationen anställa en vikarie för att kunna utföra de uppgifter som delegationen ålagts. Kostnaderna härför uppgår till 58 000 kr. Eftersom anslaget är ett reservationsanslag får det inte överskridas.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Delegationen för samordning av havsresursverksamheten* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 58 000 kr.

[6] **D 7. Aktieägartillskott till Sveriges geologiska AB.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1982/83.

Den av riksdagen beslutade nya organisationen på mineralområdet (prop. 1980/81: 130, NU 1980/81: 43 och 67, rskr 1980/81: 349) trädde i kraft den 1 juli 1982. Omorganisationen innebar att Sveriges geologiska undersökning (SGU) delades i en myndighetsdel och en del som på uppdrag skall utföra prospektering och geologiska undersökningar. Den uppdragsfinansierade verksamheten bedrivs sedan den 1 juli 1982 i aktiebolagsform under namnet Sveriges geologiska AB (SGAB).

Riksdagen beslöt våren 1982 (1981/82: 99, NU 1981/82: 40 och 60, rskr 1981/82: 430) att teckning av aktier i SGAB skulle ske dels genom att utrustning och inventarier i SGU förs över till aktiebolaget som apportegendom, dels genom ett kontant tillskott av 40 milj. kr. Värdet av denna utrustning angavs i propositionen till 30 milj. kr.

Som anfördes i prop. 1981/82: 99 (s. 99) skulle en apportemission på angivet sätt förutsätta en omvärdering av utrustningen. Det visade sig emellertid komplicerat att inom skäligen tid få till stånd en omvärdering enligt de stränga regler som gäller för apportemission enligt aktiebolagslagen. Regeringen beslöt därför den 24 juni 1982 att endast det kontanta tillskottet skulle ske genom nyemission medan utrustningen skulle föras över till bolaget i form av ett aktieägartillskott. Överföringen har därigenom fått en något annorlunda form än vad som förutsattes i riksdagsbeslutet. Effekterna har dock såväl för staten som för bolaget blivit i huvudsak desamma.

SGU har i skrivelse den 24 september 1982 redovisat värdet av de under budgetåret 1981/82 anskaffade utrustningsobjekt som överförts till bolaget. SGU har vidare i skrivelsen redovisat en per den 30 juni 1982 kvarstående reservation under nämnda anslag.

I denna reservation ingår ett belopp av 6 440 000 kr. som är hänförligt till SGAB:s utrustningsbehov. Dessa medel bör nu tillföras bolaget. Det bör ske på så sätt att riksdagen anvisar beloppet i form av aktieägartillskott. Jag vill i detta sammanhang nämna att regeringen den 21 oktober 1982

beslöt att motsvarande belopp av under SGU:s utrustningsanslag reserverade medel skulle såsom besparing föras bort från anslaget.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Aktieägartillskott till Sveriges geologiska AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett anslag av 6 440 000 kr.

E. Energi

[7] **E 11. Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m.** I statsbudgeten för budgetåret 1982/83 har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 2 836 milj. kr. (prop. 1981/82: 100 bil. 17 s. 118, NU 1980/81: 30, rskr 1981/82: 356).

I anslagsframställningen för budgetåret 1983/84 har vattenfallsverket hemställt att tillbyggnad av Stadsforsens kraftstation får ingå i verkets projektreserv för innevarande budgetår.

I särskild framställning den 2 september 1982 har vattenfallsverket anmält en överenskommelse med Ludvika kommun om samarbete rörande produktion och distribution av energi i Västerbergslagen. Verket har därvid hemställt om medgivande att vid en mot vattenfallsverket riktad nyemission få tillföra Ludvika Elverk AB apportegendom till ett värde av 19,3 milj. kr. och begärt tillstånd att till det till Västerbergslagens Energi AB ombildade Ludvika Elverk AB få försälja anläggningar i Ludvika-regionen till ett värde av 38,7 milj. kr.

Statens vattenfallsverk

Stadsforsens kraftstation i Indalsälven har byggts ut i två etapper, den första i slutet av 1930-talet och den andra i början av 1960-talet. Produktionen sker f. n. i tre aggregat som i genomsnitt producerar 825 milj. kWh om året (825 GWh/år). Genom tillbyggnad med ett fjärde aggregat kan i älven befintliga energiproduktionsanläggningar utnyttjas på ett bättre sätt genom mindre spill av vatten och genom högre genomsnittlig verkningsgrad. Normalårsproduktionen i Stadsforsens kraftstation skulle härmed kunna ökas med 50 milj. kWh per år. Regeringen har medgivit att tillstånd enligt vattenlagen lämnas till den av vattenfallsverket föreslagna utvidgningen av kraftstationen.

Enligt vad vattenfallsverket anför i anslagsframställningen för budgetåret 1983/84 är projektets ekonomiska lönsamhet inte tillfredsställande utan ökad korttidsreglering. Tillstånd härtill saknas. Den framtida nyttan av tillbyggnaden ökar emellertid om kraftstationerna Krångede, Gammelänge, Hammarforsen och Svarthålsforsen byggs till. I avvaktan på ställningstaganden till dessa tillbyggnader föreslår vattenfallsverket att kompletteringen av Stadsforsen tillförs verkets projektreserv. Det innebär att

projektet kan sättas igång under löpande budgetår om detta skulle vara påkallat från konjunktur- eller kraftförsörjningssynpunkt.

Av skrivelsen den 2 september 1982 om energisamarbete med Ludvika kommun framgår bl. a. följande.

Vid vattenfallsverkets förvärv vid årsskiftet 1981/82 av Gränges AB:s krafttillgångar ingick vissa anläggningar i Ludvikaområdet. Anläggningarna består av ett antal mindre vattenkraftstationer, kraftledning samt tillhörande transformatorstationer. Tillgångarna förvaltas av Älvkarleby Kraftverk och används för att försörja industrier och kommunala elverk i regionen med råkraft.

Ett av dessa elverk är Ludvika Elverk AB (LEV) som bedriver detaljdistribution till ca 21000 abonnenter inom Ludvika och Smedjebackens kommuner. Bolaget är helägt av Ludvika kommun. Av historiska skäl är nätstrukturen i området mycket komplicerad.

Flertalet av de små kraftstationer, som vattenfallsverket förvärvade vid köpet av krafttillgångarna inom Gränges AB, ligger inom LEV:s distributionsområde och är anslutna till dess nät.

Behovet av samordning av elproduktion och eldistribution inom området har lett till att ett konsortialavtal har slutits mellan vattenfallsverket och Ludvika kommun.

Enligt avtalet kommer vattenfallsverket att äga 58% av aktierna i Ludvika Elverk efter det att en till verket riktad nyemission har genomförts. Aktierna skall betalas genom att verket tillför bolaget apportegendom – Ludvika och Lernbo kraftstationer – med ett värde av 19,3 milj. kr.

Efter verkets inträde i bolaget skall detta enligt avtalet med kommunen byta namn till Västerbergslagens Energi AB. Detta bolag skall av vattenfallsverket till en köpeskilling av 38,7 milj. kr. förvärva viss lös egendom samt följande fasta egendom:

i Grangärde registerområde, Kopparbergs län

Gänsån	1:1
Vännebo	1:3
Norrbo	1:16
Saxhyttan	1:27
Sunnansjö	1:11
Rävvåla	1:37
Grängesbergs Hamn	3:1
Laxbro	1:20
..	1:21
..	1:22
..	1:23
..	2:2

i Ludvika registerområde, Kopparbergs län

Stadsägan	395 A
Landforsen	3:1
Enkullen	3:2
..	3:3
..	3:4
..	5:5

i Norrbärke registerområde, Kopparbergs län

Hagge Nedre	6:3	
Hagge Övre	7:4	
Hagge Övre	7:65	
av Snöån Stora	20:1	3960/6160-delar
..	22:1	11/15 -delar
Lernbo Västra	1:64	
..	1:65	
Hällsjön	2:11	

i Ljusnarsbergs registerområde, Örebro län

Kopparslagartorp	1:2
Ställdalen	1:9

i Lindes registerområde, Örebro län

av Ingelshyttan	5:1	ett område litt C om ca 50 m ² omfattande befintlig dammbyggnad med mark jämte all den fall- och vattenrätt i Storån som tillkommer Ingelshyttan 5:1
av Jönshyttan	3:2, 4:6	ett område litt D om ca 50 m ² omfattande befintlig dammbyggnad med mark jämte all den fall- och vattenrätt i Storån som tillkommer Jönshyttan 3:2, 4:6

i Ramsberg registerområde, Örebro län

Kårberget	1:55
Löa Östra	1:21
Löa Östra	2:37
Nederhyttan	4:10
Nederhyttan	4:12

Föredraganden

Tillbyggnaden av Stadsforsens kraftstation med ett fjärde aggregat är enligt min mening en åtgärd som syftar till bättre utnyttjande av vattenkraften och den befintliga kraftstationen. Med hänvisning till vad vattenfalls-

verket har anfört om projektets beroende av andra tillbyggnader förordar jag att regeringen föreslår riksdagen att medge att projektet tillförs vattenfallsverkets projektreserv.

Den av vattenfallsverket föreslagna samverkan mellan verket och Ludvika kommun anser jag är värdefull. Genom bildandet av Västerbergslagens Energi AB möjliggörs en rationell distribution av energi och ett effektivt utnyttjande av i området befintliga produktionsanläggningar. Samarbetet ansluter till riktlinjerna för vattenfallsverkets verksamhet inom el- och värmeförsörjningsområdet (prop. 1981/82: 125, NU 1981/82: 53, rskr 1981/82: 405).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört förordar jag att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att medge dels att vattenfallsverket tillför Ludvika Elverk apportegendom till ett värde av 19,3 milj. kr., dels att verket till Västerbergslagens Energi AB försäljer angiven fast egendom.

Det ankommer på regeringen att pröva vattenfallsverkets framställning i vad avser godkännande av konsortialavtalet med Ludvika kommun.

Jag vill i detta sammanhang ta upp en fråga om riksdagens bemyndigande till regeringen att besluta i frågor rörande förvärv av aktier eller bildande av bolag inom ramen för vattenfallsverkets uppgifter eller med nära anknytning till dessa.

Regeringen har bemyndigats att, för andra typer av bolag än distributionsföretag, medge aktieförvärv eller bildande av bolag inom ramen för vattenfallsverkets investeringsanslag intill ett sammanlagt belopp av 75 milj. kr. per budgetår (prop. 1981/82: 125, NU 1981/82: 53, rskr 1981/82: 405). Omfattningen av aktieförvärv och bolagsbildningar varierar mellan budgetår varför en beloppsgräns bör läggas fast mot bakgrund av föreliggande planer. Jag anser därför inte att angivet belopp bör vara en absolut gräns utan en beräkning bör göras för varje budgetår. För budgetåret 1982/83 kan beloppet beräknas till ca 75 milj. kr. Större bolagsbildningar bör underställas riksdagens prövning. Jag förordar därför att regeringens bemyndigande begränsas till att gälla bolag med ett bundet eget kapital på högst 5 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om att tillbyggnad av Stadsforsens kraftstation med ett fjärde aggregat får ingå i vattenfallsverkets projektreserv.
2. bemyndiga regeringen att medge att vattenfallsverket tillför Ludvika Elverk AB apportegendom till ett värde av 19 300 000 kr.,
3. bemyndiga regeringen att medge att vattenfallsverket överlåter viss fast egendom till Västerbergslagens Energi AB.
4. godkänna vad jag har förordat i fråga om bemyndigande för regeringen att besluta om att bilda aktiebolag eller förvärva aktier i sådant bolag inom statens vattenfallsverks verksamhetsområde.

F. Teknisk utveckling m. m.

[8] **F 17. Stöd till industriellt utvecklingsarbete.** Under denna rubrik har medel anvisats för verksamheten vid stiftelsen Fonden för industriellt utvecklingsarbete – Industrifonden. Fonden inrättades den 1 juli 1979 för att möjliggöra statligt stöd särskilt för större projekt som har passerat den del i utvecklingskedjan där stöd från styrelsen för teknisk utveckling kan komma i fråga.

Enligt de av riksdagen godkända riktlinjerna för statens stöd till industriellt utvecklingsarbete lämnas Industrifondens finansiella stöd i form av lån (prop. 1978/79: 123 bil. 1 s. 190, NU 1978/79: 59, rskr 1978/79: 425) eller bidrag med villkorlig återbetalningsskyldighet (prop. 1979/80: 100 bil. 17 s. 313, NU 1979/80: 43, rskr 1979/80: 395). Bestämmelser om Industrifondens stöd finns i förordningen (1979: 630) om stöd genom Fonden för industriellt utvecklingsarbete (omtryckt 1980: 470).

Industrifonden

I skrivelse den 17 juni 1982 har Industrifonden tagit upp vissa frågor rörande formerna för stödet. Fonden framhåller att genom att lämna stöd till utvecklingsarbete i form av lån eller bidrag med villkorlig återbetalningsskyldighet påverkar Industrifonden företagets beslutsfattande därhän att de startar eller påskyndar utvecklingsprojekt i situationer då detta inte skulle ha inträffat utan fondens medverkan. Erfarenheterna från de första årens verksamhet visar att denna påverkan på företagen framför allt sker genom att Industrifonden övertar en del av risken för projektet. I andra hand uppnås den avsedda stimulansen av utvecklingsarbetet genom att Industrifondens stöd leder till en omfördelning av företagets kostnader för projektet, vilket innebär att företagets resultat kan utjämnas över åren. Däremot har i flera fall inte det likviditetstillskott som stödet innebär varit en väsentlig faktor för de kunder som Industrifonden har haft, eftersom likviditeten är hög på många håll i näringslivet.

Industrifondens styrelse har härav dragit den slutsatsen att det i vissa fall skulle vara ändamålsenligt att i stället för lån eller bidrag lämna stöd i form av en garanti, så utformad att Industrifonden i efterhand bestrider en del av projektkostnaden om resultatet av projektet blir sådant att en eftergift av ett villkorlån eljest hade varit motiverad. En sådan garanti skulle i allt väsentligt motsvara ett villkorlån där företaget avstår från att lyfta lånet och således nöjer sig med ett lånelöfte under projektets löptid. Till skillnad från sådant förfarande skulle utfärdandet av en garanti vara förknippad med en avgift på en å två procent av det utestående garantibeloppet.

Genom användning av garantiprincipen uppnås Industrifondens syfte utan att medel behöver utbetalas till redan likvida företag. Genom garantiavgiften och den förräntning som Industrifonden har på sitt inestående

kapital erhålles minst samma avkastning som om motsvarande projektmedel hade beviljats som lån. Självfallet måste medel finnas reserverade hos Industrifonden för avtalade garantiåtaganden, på samma sätt som i dag sker för lån och bidrag. Syftet är således inte att genom garantiformen vidga den ekonomiska ram som gäller för Industrifondens verksamhet.

Mot denna bakgrund har fonden därför hemställt om att försöksvis och i begränsad omfattning få tillämpa garantiformen.

Föredraganden

Industrifonden skall genom att stödja utveckling av produkter, processer och system för industriell produktion komplettera de insatser som görs via styrelsen för teknisk utveckling, de regionala utvecklingsfonderna och Sveriges Investeringsbank AB.

Fondens stöd skall enligt nu gällande regler lämnas i form av lån eller bidrag med villkorlig återbetalningsskyldighet. Om emellertid syftet med fondens verksamhet kan uppnås utan att statliga medel behöver utbetalas är detta enligt min mening en fördel och kommer att innebära en lägre risknivå för fonden. Eftersom enligt fonden flera projektförslag inkommit där sökanden förklarar sitt principiella intresse av att erhålla stödet i form av en garanti bör denna stödform prövas. Jag förordar därför att Industrifondens stöd, förutom i form av *lån* eller *bidrag med villkorlig återbetalningsskyldighet*, försöksvis under budgetåren 1982/83 och 1983/84 och i begränsad omfattning får lämnas i form av *garantiåtagande*. Fonden skall därvid reservera ett belopp motsvarande garantiåtagandet inom sitt för stöd disponibla kapital. För garantiåtagande skall utgå garantiavgift, royalty eller annan löpande avgift.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att medge att stöd från Fonden för industriellt utvecklingsarbete får lämnas även i form av garantiåtagande, i enlighet med vad jag här förordat.

G. Statsägda företag

[9] **G 7. Kostnader för avveckling av viss utbildning vid Telub AB.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1982/83.

I prop. 1981/82: 125 bil. 9 (s. 52–54) redogjorde föredraganden för huvudpunkterna i det avtal som år 1979 ingåtts mellan The Military Procurement of Libyan Armed Forces (kunden) och Telub AB om utbildning av libyska ungdomar i Växjö. Redogörelse lämnades också för ett mellan svenska staten och Telub i december 1981 träffat avtal om att staten skall ersätta bolaget vissa kostnader på grund av att utbildningen avbrutits i förtid.

Riksdagen godkände i juni 1982 det mellan svenska staten och Telub träffade avtalet i vad avser ekonomiska förpliktelser för staten. Riksdagen anvisade vidare ett reservationsanslag på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1981/82 av 57 milj. kr. för Kostnader för avveckling av viss utbildning vid Telub AB (prop. 1981/82: 125 bil. 9, NU 1981/82: 53, rskr 1981/82: 405). Av propositionen framgick att ytterligare medel kunde erfordras för att ersätta Telub AB för de kostnader som företaget drabbats av eller kunde komma att drabbas av genom att avtalet med kunden upphört i förtid.

Telub har i skrivelse den 25 oktober 1982 redovisat de totala avvecklingskostnaderna för projektet inkl. ersättning till kunden för att utbildningen avbrutits i förtid. Överenskommelse har numera träffats med kunden om att det år 1979 träffade avtalet med Telub upphör under förutsättning att viss ersättning utbetalas till kunden. Överenskommelsen förutsätter vidare att statsmakterna godkänner den före utgången av år 1982. Telub beräknar de totala kostnaderna till 110,5 milj. kr.

Med hänvisning till avtalet mellan svenska staten och Telub förordar jag att ytterligare högst $(110,5 - 57) = 53,5$ milj. kr. utbetalas till Telub för avvecklingskostnader m. m. Ett reservationsanslag för ändamålet bör tas upp på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83. Det ankommer enligt avtalet på regeringen att reglera ersättningen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kostnader för avveckling av viss utbildning vid Telub AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 53 500 000 kr.

[10] **Visst bemyndigande för förenade fabriksverken.** Förenade fabriksverken (FFV) har i skrivelse den 27 oktober 1982 anfört följande. FFV ingår som delägare i IG JAS AB, som slutit avtal våren 1982 med försvarets materielverk angående konstruktion och tillverkning av flygplanssystem JAS. I avtalet finns bestämmelser om att för fullgörandet av den betalningsskyldighet som IG JAS AB kan komma att ådraga sig mot försvarets materielverk, om avtalet hävs, skall delägarna i IG JAS AB gå i borgen som för egen skuld till dess full betalning erlagts. Ansvarsfördelningen mellan delägarna i IG JAS AB är i detta sammanhang sådant att FFV skall svara för högst 5% av aktuellt belopp vilket innebär 37,5 milj. kr.

Med hänsyn till de regler som gäller för affärsverk har FFV i avtalet gjort sitt borgensåtagande beroende av regeringens godkännande. FFV hemställer att FFV medges rätt att lämna borgen för IG JAS AB med högst 37,5 milj. kr.

För egen del anser jag det naturligt att FFV deltar i IG JAS AB:s åtaganden på samma sätt som övriga delägare. Jag förordar således att FFV medges rätt att lämna borgen för åtaganden gjorda av IG JAS AB med högst 37,5 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att medge förenade fabriksverken att lämna borgen för åtaganden gjorda av IG JAS AB med högst 37 500 000 kr.

[11] **G 8. Kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB för avveckling av Hörneforsfabrikerna.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Riksdagen godkände hösten 1981 (prop. 1981/82: 38, NU 1981/82: 20, rskr 1981/82: 125) ett avtal mellan staten och Norrlands Skogsägares Cellulosa AB (Ncb) om fortsatt drift vid Hörneforsfabrikerna m. m. i vad gäller ekonomiska förpliktelser för staten. Avtalet innebar att Ncb åtog sig att fortsätta driften vid Hörneforsfabrikerna i avvaktan på en utvärdering av ett förslag från den s. k. Hörneforsgruppen om fortsatt drift och utvecklad drift vid dessa. Staten åtog sig enligt avtalet att täcka de merkostnader som Ncb:s åtagande medför. I avtalet anges de principer som skall gälla vid beräkningen av merkostnaderna. Dessa avser dels driftunderskott vid Hörneforsfabrikerna, dels ökning av kostnaderna för avveckling av fabriker som den förlängda driftperioden kan medföra. Som förlängd driftperiod skall räknas tiden från den 1 juli 1981 till den dag då Ncb med hänsyn till sitt åtagande tidigast kan upphöra med driften vid fabriker eller överlåta anläggningarna till någon annan.

I prop. 1981/82: 38 föreslogs att ett anslag på 50 milj. kr. skulle anvisas för att täcka Ncb:s merkostnader. Ncb hade preliminärt beräknat merkostnaderna till 36,9 milj. kr. under förutsättning att driften kunde upphöra vid utgången av år 1981. I motion 1981/82: 127 (m) föreslogs att anslaget skulle begränsas till nämnda 36,9 milj. kr. Motionärerna anförde att om andra merkostnader skulle uppkomma än de som Ncb hade beräknat borde regeringen återkomma till riksdagen med en förnyad framställning om anslag. Utskottet ansåg att anslaget borde bestämmas till det lägre beloppet baserat på Ncb:s prognos och föreslog att ett tillskott på 36,9 milj. kr. skulle anvisas för ändamålet. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Utvärderingen av Hörneforsgruppens förslag visade att förslaget inte var genomförbart bl. a. av ekonomiska skäl. Sedan utvärderingen redovisats för riksdagen fattade Ncb:s företagsledning beslut om nedläggning av Hörneforsfabrikerna.

Driften vid anläggningarna i Hörnefors upphörde den 28 februari 1982. Hörnefors fabriker överläts i juni 1982 till ett nybildat bolag, Hörnefors Bruk AB, som ägs av Hörnefors Utvecklings AB, som i sin tur ägs till hälften av vardera Umeå kommun och AC-Invest. I överlåtelsen ingick förutom fabriksanläggningarna även tillhöriga markområden och inventarier.

Ncb har i en skrivelse till regeringen den 14 oktober 1982 lämnat en redogörelse för avvecklingskostnaderna vid Hörnefors fabriker samt begärt ersättning för täckande av de merkostnader som uppstått i samband med avvecklingen av driften vid fabrikerna. Ncb beräknar merkostnaden, utöver redan tidigare utbetalda 36,9 milj. kr., till 29,5 milj. kr. Kostnaderna består av driftförlust för anläggningen för de första månaderna 1982, löner för personalen till början av år 1983 då de sista anställningarna upphör, förlust på avveckling av fabriksanläggningarna samt lager och förråd.

Jag anser att staten i enlighet med avtalet mellan staten och Ncb bör täcka de merkostnader som Ncb åsamkats till följd av uppskovet med nedläggningsbeslutet av Hörneforsfabrikerna. Enligt Ncb:s beräkning kommer de kostnader som återstår för bolaget att uppgå till 29,5 milj. kr. Jag förordar att regeringen föreslår riksdagen att anvisa 29,5 milj. kr. för att täcka de resterande merkostnaderna för Ncb i samband med avvecklingen av bolagets Hörneforsfabriker. Medlen bör tas upp på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB för avveckling av Hörneforsfabrikerna* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 29 500 000 kr.

KOMMUNDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Föredragande: statsrådet Holmberg

Anmälan till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser kommundepartementets verksamhetsområde

FEMTONDE HUVUDTITELN

C. Kyrkliga ändamål

[1] **C 5. Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor.** På statsbudgeten har för budgetåret 1982/83 under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 2 280 000 kr. Det anvisade anslaget avser restaurering av domkyrkorna i Strängnäs, Västerås och Visby.

Skara domkyrkas restaureringskommitté anhåller om statsbidrag för brådskande restaureringsarbeten på Skara domkyrka. I domkyrkans valv förekommer rörelser som medför att flagor av färg och delar av kalkbruk faller ned i kyrkan. Dessa rörelser har nu blivit så omfattande att även kilar av rostfritt stål lossnat och fallit ned i kyrkan. För att trots risken för sådant nedfall kunna använda domkyrkan har församlingen som en provisorisk skyddsåtgärd satt upp ett finmaskigt nät av den typ som används vid trålning av fisk.

Restaureringskommittén ser mycket allvarligt på det inträffade och understryker att förstärkningsåtgärder måste påbörjas snarast möjligt. Förstärkningen av valven beräknas ta en tid av 16–20 månader. Kostnaden beräknas till i prisläget den 1 januari 1982 ca 4 025 000 kr., varav 2,3 milj. kr. för arbeten under budgetåret 1982/83. Kommittén anhåller om statsbidrag motsvarande 80 % av dessa kostnader.

Domkapitlet i Skara tillstyrker att statsbidrag anvisas motsvarande 80 % av kostnaderna eller 1 840 000 kr. för budgetåret 1982/83.

Även kammarkollegiet tillstyrker att statsbidrag anvisas för de föreslagna förstärkningsarbetena.

Föredraganden

Vid mera omfattande reparations- och ombyggnadsarbeten på de äldre, från medeltiden härstammande domkyrkorna, har statsbidrag i princip utgått för arbeten avseende domkyrkornas monumentala delar. För budgetåren 1978/79–1981/82 har sammanlagt 4 858 000 kr. anvisats för bestridande av högst 80 % av kostnaderna för yttre restaurering av Skara domkyrka. Församlingen har svarat för återstående 20 % av kostnaderna.

Förhandlingar bör tas upp med församlingen angående fördelningen av kostnaderna för den nu föreslagna förstärkningen av valven.

För att arbetena skall komma igång så snart som möjligt föreslår jag att 1 milj. kr. anvisas för ifrågavarande ändamål på tilläggsbudget I till statsbudgeten för innevarande budgetår. Jag förutsätter därvid att församlingen svarar för de kostnader som inte täcks av statsbidraget.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

[2] C 13. **Bidrag till kyrkomötet.** Under sextonde huvudtiteln (Riksdagen och dess verk m. m.) har under rubriken C 1. Allmänt kyrkomöte för budgetåret 1982/83 förts upp ett formellt belopp av 1 000 kr.

I prop. 1981/82: 192 har regeringen lagt fram förslag om ett reformerat kyrkomöte m. m. Reformen föreslås träda i kraft den 1 januari 1983. Kyrkomötet har för sin del godkänt förslaget (ISäU 1982: 1, rskr 1982: 28).

Den föreslagna reformen innebär bl. a. att kyrkomötet skall sammanträda varje år med början den första tisdagen i mars. Det första kyrkomötet enligt den nya ordningen avses alltså äga rum i mars 1983.

Kostnaderna för kyrkomötet skall enligt förslaget i princip bestridas ur kyrkofonden. Som har föreslagits i prop. 1981/82: 192 bör statsbidrag emellertid utgå med belopp som motsvarar de kostnader för allmänt kyrkomöte som i dag belastar statsbudgeten. Detta statsbidrag bör beräknas under femtonde huvudtiteln.

Statens kostnader för allmänt kyrkomöte har för den senaste treårsperioden uppgått till ca 5 milj. kr. eller i genomsnitt ca 1 650 000 kr. per år. Under förutsättning att riksdagen godkänner det i prop. 1981/82: 192 framlagda förslaget om ett reformerat kyrkomöte föreslår jag därför att statsbidrag till kyrkomötet får utgå med nämnda belopp innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till kyrkomötet* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 1 650 000 kr.

Förteckning

över av regeringen hos riksdagen i prop. 1982/83: 25 begärda anslag på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83

Statsutgifter*IV. Försvarsdepartementet*

H 9	FN-styrkors verksamhet utomlands, <i>reservationsanslag</i>	58 500 000
H 10	Övervakningskontingenten i Korea, <i>reservationsanslag</i>	2 400 000

V. Socialdepartementet

E 9	Statens bakteriologiska laboratorium: Utrustning, <i>reservationsanslag</i>	360 000
-----	---	---------

VI. Kommunikationsdepartementet

D 5	Underskottstäckning vid statens järnvägar	445 400 000
E 10	Stöd till svenska rederier, <i>förslagsanslag</i>	250 000 000
F 1	Flygplatser m. m., <i>reservationsanslag</i>	16 000 000

IX. Utbildningsdepartementet

B 10	Bidrag till Svenska riksteatern, <i>reservationsanslag</i>	7 059 000
B 11	Bidrag till Operan och Dramatiska teatern, <i>reservationsanslag</i>	8 120 000
B 12	Rikskonsertverksamhet, <i>reservationsanslag</i>	1 870 000
C 5	Stöd till dagspressen, <i>förslagsanslag</i>	20 300 000
E 34	Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m., <i>reservationsanslag</i>	10 000 000

XII. Arbetsmarknadsdepartementet

B 13	Nämnden för vapenfriutbildning, <i>förslagsanslag</i>	868 000
B 14	Vapenfria tjänstepliktiga, <i>förslagsanslag</i>	1 000
C 4	Bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag, <i>förslagsanslag</i>	55 000 000

XIV. Industridepartementet

B 16	Kostnader för statsstödd exportkreditgivning genom AB Svensk Exportkredit, <i>förslagsanslag</i>	1 110 000 000
B 25	Teckning av aktier i AB Svensk Exportkredit, <i>reservationsanslag</i>	50 000 000
D 6	Delegationen för samordning av havsresursverksamheten, <i>reservationsanslag</i>	58 000
D 7	Aktieägartillskott till Sveriges geologiska AB	6 440 000
G 7	Kostnader för avveckling av viss utbildning vid Telub AB, <i>reservationsanslag</i>	53 500 000
G 8	Kapitaltillskott till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB för avveckling av Hörneforsfabrikerna, <i>reservationsanslag</i>	29 500 000

XV. Kommundepartementet

C 5	Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor, <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
C 13	Bidrag till kyrkomötet, <i>reservationsanslag</i>	1 650 000
	Summa statsutgifter	2 128 026 000